...ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

...БУРЯАД ҮНЭН

...эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 128 (12032)
1969 оной
июниин 4,
среда

Сэн 2 мүнгэн

ПОЛИТИНФОРМАТОР

...В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлэдхэл...рамдуулан, һүүлэй үедэ үзэл сурталай хүдэлмэри ...һайжаржа байна. Хото, хүдөөгэй ажалшад энэ ал...н хүндэлэлдэ социалис уялгануудые абанхай. Эдэз...тоор бэелүүлхын түлөө социалис мүрысөөн хаа хаа...гэноор дэлгэрэз. Энэ гол шухала зорилгоёо бэелүүлхэ ...ажалшадай хүсэл эрмэлзэл зорюулхын тулада пар...митедүүд олониитын дунда эмхидхэлэй, политиче...мэри улам һайнаар, дэлисэтэйгээр ябуулха гэжэ ...Арад зоной дунда политическэ агитаци, политиче...сэл үргэнөөр, һайнаар табиһанай ашаар үзэл сурта...лмэри бухы дээрэнь һайжаруулжа болоно. Энэ хэ...литинформаторнууд ехэ үүргэтэй.

...эй эрхэ байдалда партийно-политическэ мэдээсэл ...жаруулха, политическэ агитациин бүхы арга хэрэг...е мүлин хурсадхаха гээшэ тон шухала болоод байна. ...политическэ, экономическа, культурна ажабайдал ...н уласхоорондын байдал тухай арад зондоо саг үр...дээсэжэ байха политическэ агитаци энээнһээ үндэ...тулагдаха ёһотой гэжэ КПСС-эй XXIII съезд заагһан

...тын дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг аги...һаа гадна, һүүлэй үедэ политинформаторнууд ...хой. Политическэ хүдэлмэри ябуулха талаар яһала ...лтэй болоһон, эрдэм бэлэдхэл һайнтай хүнүүд энэ ...партийна даабари дүүргэнэ, олониитын дунда поли...экономическа, научно-техническэ болон бусад эрдэм ...кэ. Энээндэ хэдэ хэдэн һайн жэшээнүүдые дурдажа ...Улаан-Үдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо ...нов экономистаар хүдэлдэг юм. Колхозойнгоо эконо...рэг һайн мэдэхэ хадаа, энэ асуудалаараа мэргэжэн...р А. С. Думнов фермэ, гүүртэнүүдээр ябажа, һаа... малшадтай хөөрэлдэхэдөө, политическэ агитаци хэ... тодорхой зорилго тайлбарилан ойлгуулдаг ...онь, нэгэ центнер һүнэй өөрынь үнэ тодорхойлно, ...хямдархаб гэхэ мэтэ асуудалнуудые элирүүлнэ, һа...ламжоёо хамтаараа хэлсэнэ. Үгышье һаа колхозой ...н үшөө нэгэ шухала асуудал—ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ арга замууд тухайда хөөрэлдөө хэнэ. Энэнь мүн лэ ажахынгаа бодото байдалай үльгэр жэшээдэ үндэһэлдэг, тодорхой тобшололтой байдаг юм. Мяха элбэгжүүлхэ гээшэ мүнөө шухалын шухала хэрэг болоод байна. Политинформатор нүхэр Думнов энэ асуудалаар малшадтай хөөрэлдөө хэхэдээ, ямар аргаар мал шахан таргалуулха тухайда мэдээсэнэ, тэдэниие элирүүлхэ хэрэгтэнь туһална. Энэ политинформаторай хөөрэлдөөнэй—мэдээсэлэй онсо шэнжэ юуб гэхэдэ, ямаршье асуудал тухай хэлэхэдээ, удхыень гүн гүнзэгыгөөр тайлбарилдаг, мүнөө үеын байдалтай холбон, зохихо тобшолол хэдэг гуримтай. Тиимэһээ хөөрөөниинь үнэншэмөөр, этигэмээр, гүнзэгы удхатай, политическэ агитаци болодог юм.

Иимэ эдэбхитэй бэрхэ политинформаторнууд хаа хаанагүй хүдэлжэ байдаг. Жэшээнь, Хориин аймагта Хүрбын леспромхозой директорэй орлогшо Ж. Ш. Дамбаев модошодойнгоо дунда политическэ агитаци һайнаар ябуулдаг гэжэ суутай. Мүн Улаан-Үдын мяханай-консервын комбинадта политическэ мэдээсэл яһала һайнаар табигданхай. Информаторнууд нүхэд Шитиков, Сперанский, Ройтберг, Козырева гэгшэд тус тустаа тодорхой темэнүүдээр мэргэжэнхэй, политическэ агитаци хэдэг юм. Эндэ дүрбэн ондоо бүлэг асуудалаар: уласхоорондын байдал, дэлхэйн коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн, экономико, эрдэм техникын хүгжэлтэ, коммунис хүмүүжүүлгээр политическэ мэдээсэл хэгдэнэ. Гэхэ зуура Хэжэнгэдэ, Түнхэндэ энэ талаар ехэ дутагдалнууд ушарна. Политинформаторнуудай бии болоходо, партийна зарим комитедүүд, организацинууд агитаторнуудтаа иимэ нэрэ үгөөд лэ, үнэндөө политическэ агитаци һайжаруулха хэрэгтэ ехэ һаналаа табинагүй. Политинформаторнуудые бии болгоһон ушар хадаа Советскэ Союзай гадаадын болон дотоодын байдал тухай, дэлхэй дээрэ, орон дотор, мүн республика, аймаг ба ажахыда боложо байһан али бүхы үйлэ хэрэгүүд тухай, политическэ, социальна болон экономическа асуудалнууд тухай, эрдэм наука болон техникын туйлалтанууд тухай, түрүүшүүлэй дүй дүршэл ба онол арганууд тухай ажалшадта саг үргэлжэ дэлгэрэнгыгээр мэдээсэжэ байха, политическэ агитаци улам дэлисэтэй, добтолхы, дайшалхы шэнжэтэй болгохо гэһэн зорилготой. Дэлгэрэнгыгээр табигдаһан мэдээсэлгүйгөөр агитаци хэхын аргагүй.

Политинформатор мүнөөнэй эрхэ байдалай эрилтээр бии болгогдоһон сурталшан мүн. Шухалын шухала асуудалнуудаар удха һайнтай, уран хурса, гүнзэгы шэнжэлэл тобшололтой хөөрэлдөө хүн зоной дунда хэхын тулада политинформатор ехэ юумэ мэдэхэ, уншаха ёһотой. Өөһэдынгөө мэргэжэһэн асуудалда хабаатай литература ходо хаража байхаһаа гадна, политинформаторнууд газетэ, журналнуудые ходо уншажа, һонирхожо байха зэргэтэй. Политинформаторнууд эрхим һайн мэргэжэлтэй, дээдэ эрдэмтэй хүнүүд байха болоно.

Политинформаторнуудые тус тус асуудалнуудаар мэргэжүүлхэ, эдээндэ теориин, методикын талаар туһаламжа үзүүлхэ гээшэ тон шухала. Улаан-Үдын авиационно, судна барилгын заводуудай партийна комитедүүд информаторнуудта ехэ һаналаа табидаг байна. Орон дотор, түби дэлхэй дээрэ боложо байгаа һонинуудые саг соонь политинформаторнуудтаа дуулгадаг, саг сагта семинар үнгэргэдэг гуримтай. Партиин райкомуудай дэргэдэ мүнөө байгуулагдажа байгаа политинформаторнуудай штатнабэшэ соведүүд тэдээндэ туһалха хэрэгтэ ехэ юумэ хэхэ үүргэтэй.

Политинформаторнуудта теориин, методикын талаар ходо туһаламжа үзүүлхэ гээшэ тон шухала. КПСС-эй обкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедэй дэргэдэ методическа совет байгуулбал һайн бэлэй гэжэ олохон партийна комитедүүд һанамжална. Мэдээсэлэй иимэ зургаан бии болоо һаа, политинформаторнуудта ехэ туһатай байха һэн, боложо байгаа һонинууд саг соогоо эдээндэ дэлгэрэнгыгээр дуулгагдадаг болохо бэлэй.

Арад зондо мэдээсэлнүүдые дамжуулхаһаа гадна, политинформаторнууд мүн хүн зоной һанамжа дурадхал, һанал бодолые шэнжэлэлсэхэ үүргэтэй бшуу. Иигэжэл хоёр тээһээ: дээрэһээ доошонь, доро һоо дээшэнь мэдээсэл абтаха болоно. Доро һоо — арад зоной дундаһаа ороһон мэдээсэлнүүд хадаа манай партиин олониитэтэй бэелүүлдэг холбоо барисаае улам бэхижүүлхэ байна бшуу. Ажалшан арадай һанамжа дурадхалһаа һургаал абадагаараа, эдэнтэй нягта холбоо барисаатай байдагаараа Коммунис парти хүсэтэй ха юм.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

А. Н. Косыгинтай Ирагай сэрэгэй делегаци уулзаба

СССР-эй Оборонын министрэй уряалаар, албанай хэрэгээр Советскэ Союзда айлшалан ерэһэн Ирагай сэрэгэй делегациин толгойлогшо, Ирагай республикын Вице-Президент, Премьер-Министрэй орлогшо ба Оборонын министр генерал-лейтенант Хардан Такрити гэгшэ июниин 2-то, Кремльдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинтай уулзаба.

А. Н. Косыгинай, Хардан Такрити гэгшын хоорондо хоёр талые һонирхуулдаг асуудалнуудаар хөөрэлдөөн боложо, хани халуун оршон байдалда үнгэрөө.

Тус хөөрэлдөөндэ СССР-эй Оборонын министр, Советскэ Союзай маршал А. А. Гречко хабаадалсаа.

(ТАСС).

МОЛДАВИИН ТҮЛӨӨЛЭГШЭД МОСКВАДА ЕРЭЭ

Эрдэм наукын асуудалаар Молдавиин ССР-һээ Москвада үнгэргэгдэхэ ленинскэ үдэрнүүдтэ хабаадаха хүнүүд июниин 2-то Москва ерээ. Киевскэ вокзалай байшан Россин Федерациин, Молдавиин тугуудаар шэмэглэгдэнхэй. «Молдавиһаа эрдэм наукын асуудалаар Москвада үнгэргэгдэхэ ленинскэ үдэрнүүдтэ хабаадахаяа ерэгшэдтэ амар мэндэ!», «Молдавиин хүндэтэ аха дүүнэр, таанараа уринабди!» гэһэн плакадууд ханануудта хадаатай.

Молдаван арадай түлөөлэгшэдые угтахаяа хэдэн зуугаад москвагайхид вокзал дээрэ баглаа сэсэгүүдые бариад ерээ.

(ТАСС).

АХА ДҮҮ МОНГОЛДО ТУҺАЛАМЖА

Амарта соя ургуулдаг агроном Мансур Шакиржанов, механизатор Владимир Вовко гэгшэд Благовещенскһээ аха дүү Монгол орондо ошоод, тэндэ соя тариха хүдэлмэри амжалтатайгаар ябуулжа байна гэһэн мэдээсэл Монголой Арадай Республикаһаа абтаа. Тиихэдээ анха түрүүшын туршаха тарилга Халхын-Гол мүрэнэй оршондо хэгдэнэ. Энэ нютаг Амар мүрэн шадархи сагай уларилтай адлирхуу юм.

* * *

МНР-эй хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэ хэрэгтэнь манай орон хэдэн жэл удаагаар олон янзын туһаламжа үзүүлнэ. Совет мэргэжэлтэд мүнөө МНР-тэ хүдөө ажахын олон байра барилга хэжэ байна гээд СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэһээ ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсэһэн байна. Үнгэрэгшэ жэл Заамар болон Хэрлэн-Баян гэжэ газарта мал үсхэбэрилхэ оньһожоруулагдамал хоёр ондоо комплексын, Бурт гэжэ нютагта һү аалиин фермын, Батсүмбэртэ заһабарилгын мастерскойн, Угталда үрэһэ хүрэнгэ сэбэрлэдэг пунктын барилганууд хэгдэжэ дүүрээ һэн.

Мүнөө Монголдо СССР-эй туһаламжатайгаар хонидой байха 4500 байра, һүнэй 200 фермэ, үүлтэртэ малай 25 станци баригдажа байнхай. Баһа 100 ветеринарна пунктда, 17 ветеринарна станцида хэрэгтэй түхеэрэлгэ эльгээгдээ.

Ургаса хуряалгадань монгол хани нүхэдтөө туһалхын тула совет механизаторнууд намар бүхэндэ аха дүү гүрэндөө ошодог юм.

1966—1968 онуудай турша соо совет ветеринарна албанай мэргэжэлтэд Монгол ошожо, адууһа малай элдэб үбшэнтэй тэмсэхэ нилээд ехэ хүдэлмэри хэһэн байха юм. Үхэр мал шэнжэлэн үзэлгэ үргэлжэлһөөр. Мүн малай нилээд ехэ эм дом МНР-тэ эльгээгдээ.

Баһа газар уһалха, хатааха, культурна бэлшээри бии болгохо, комбикормо буйлуулха заводуудые, элеваторнууд болон тээрмэнүүдые бариха хэрэгтэ СССР бага бэшэ туһаламжа үзүүлнэ.

(ТАСС-ай корр.)

...МОДОШО ДАРХАН

...хүнхинэн, дуулахал ...дана. Харуулдаһан мо...һоһон доошоо хотирон, ...левой хүл орёон унана. ...зоной хүншүүхэн үнэр ...р хангалтана. Леонид ...ажалаа хэнэ, дүршэ... станогоо хүдэлгэжэл ... тэрэнэй ...эг ша...лэ байрай тэмдэгтэй. ...й яхаб. Тэрэнэй хү...социалис мүрысөөндэ ...тараһан тухай һаяхан ... Түрүү модошо дар...ын хэрэгтэ оруулһан ...яһала бии ха юм.

...дархан. Леонид бүри ...а энэ үгэ дуулажа, ...а ойлгодог болоһон.

...лэ даа, модошо дархан ...оор элдэб юумэ ха...ш, хүнэй аша туһала ...зүйлнүүдые бүтээ...жэгэнь хэлэдэг һэн.

...дүршэл заабари үгэһэ...р олон жэл үнгэрөө. ...ремесленнэ училищи ...модошо дарханай үнэм... Харин ёһотой мастер ...н хара хүлһөө гарган ...рэгтэй байба. Хүдэлжэ ...түрүүшынь жэлнүүдтэ ...мээл ушараа.

...ник зэргэдэ алдаая ...һэн түрүүшынь үдэр...дэбэриин «Буржеле...гэдэлэй модо болбосо...хтэ хүдэлжэ эхилхэдэнь, бэрхэшээлтэй саг дайралдаа.

— Дахинаа энэ деталь буруу харуулдааш. Ээ даа. Хэзээ ажал хэжэ һураха гээшэбши,— гэжэ цехэй начальник гэмшээ һэн.

— Модошо дархан заатагүй болохоб. Эндэ иигэжэ наадалуулхагүйб, ондоо тээшээ ошохом,—гэжэ Леонид бодомжолоод, тэрэ дарыгаа мэдүүлгэ бэшээд, дахинаа цехэй начальнигай урда зогсобо.

— Ши яагаа түргэн хүмши? Хүдэлмэришэн ангиин түлөөлэгшэд иимэ байха ёһогүй. Бэрхэшээлһээ айба гүш? Тэрэниие дабан гараагүй, оролдолго гаргаагүй һаа, бэрхэ дархан болохогүйлши. Бодожо үзэ,—гэжэ тэрэнь хэлээ.

Цехэй начальник мэдүүлгыень гэдэргэнь бусааба. Тэрэ гэһээр Леонид Огнев ярааа тэбдээгүй. Ахамад нүхэдэй ажаллахыень хаража, дүй дүршэлыень халан абаа.

Үдэр хоногууд үнгэржэл байба. Голхорхо, гэмшэхэ сагшье дайралдаа. Һүүлэй һүүлдэ чертежой ёһоор хамаг деталь бүтээхэ, баярлаха саг ерээ бэлэй. Цехэй дүй дүршэлтэй хүдэлмэришэд тэрээндэ нүхэр ёһоной туһа хүргэһэн юм. Дүй дүршэл шудалха һургуули дүүргэжэ, мэргэжэлээ дээшэлүүлээ.

Хэдэн жэлэй саада тээ һэн. Балконой үүдэ, сонхын рама хэхэ захил цехтэ үгтөө. Энээнһээ урда уталзатуулһан рама хэгдээгүй юм.

— Иимэ даабари хэн дүүргэхэ гээшэб? Дүй дүршэлтэй модошо дарханай хэхэ ажал. Теэд хэн бии гээшэб гэһэн һанал бодолдо абтаһан цехэй начальник мастерые дуудажа, захил дүүргэхэ тухай зүбшэн хэлсэбэд.

— Огневто үгэе. Шадахал байха,—гэжэ мастерынь найдуулаа.

Одоол тиихэдэ Леонид Огнев ёһотой модошо дарханай шалгалта барижа гараба. Иимэ даабари дүүргэжэ эхилхын урда станогоо шалгаа, булэуутаһан детальнуудые тошиилдоо. Заримыень һэлгэн табла. Һайн бэлэдхэл хэһэнэй һүүлээр захил бүтээжэ эхилээ. Тиигэжэ харюусалгатай даабари саг болзор соонь дүүргэһэн байна.

Леонид Огнев түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэн. Дүй дүршэлтэй, бэрхэ модошо дархан болонхой. Өөрынгөө мэргэжэлдэ залуушуулые һургадаг болоо. Мүнөө тэрэ аха дүү Монголой республикаһаа ерэһэн залуушуулые модошо дарханай мэргэжэлдэ һургажа байна.

Коммунис ажалай ударник Леонид Огнев «Буржелезобетон» нэгэдэлэй 4-дэхи филиалай эрхим дархан. Тиимэһээ цехэйнгээ социалис мүрысөөндэ эрхимлэхэдээ омогорхон балсаха дүүрэн эрхэтэй байба ха юм.

М. БОЛОНЕВ.

ТҮРҮҮ ЛУГОВОДУУД

Эрхирэгэй совхозой нэгэдэхи отделенидэ 700 гаран гектар сабшалан уһалагдадаг. Энэ ажалда дүй дүршэлтэй луговодууд томилогдонхой.

100 гаран гектар сабшалан даажа абаһан пенсионер Доржо Жигмытов түрүүшынгээ ундалуулга дүүргээд, хоёрдохидоо бэлдэжэ байнхай. Тиихэдэ Баруун-Бэе гэжэ газарай 150 гектар сабшалангые уһалдаг Цыден-Еши Бадмаев үбэлдөө горхонойнгоо эхиндэ тошо ехээр халяаһанай ашаар хоёрдохи уһалалгаяа һайнаар ябуулжа байнхай.

Мүн луговодууд Цырен-Дондок Эрдынеев, Буянто Санжижапов, Шойжо-Нима Агбанов, Сойжима Эрдынеева гэгшэд даажа абаһан газараа һайнаар уһалжа, абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө оролдосотой шударгыгаар ажаллажа байна.

Г. БАЗАРЖАПОВ.

Загарай.

Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд хабарай тарилгын хүдэлмэриие эмхитэй һайнаар үнгэргэбэ. Мүнөө энэ ажахын механизаторнууд, дархашуул үбһэ хуряалгын техникые заһабарилжа эхилэнхэй. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: МТМ-гэй дархан Гарма Дамбаевич Лубсанов тракторна косилка заһабарилжа байна.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

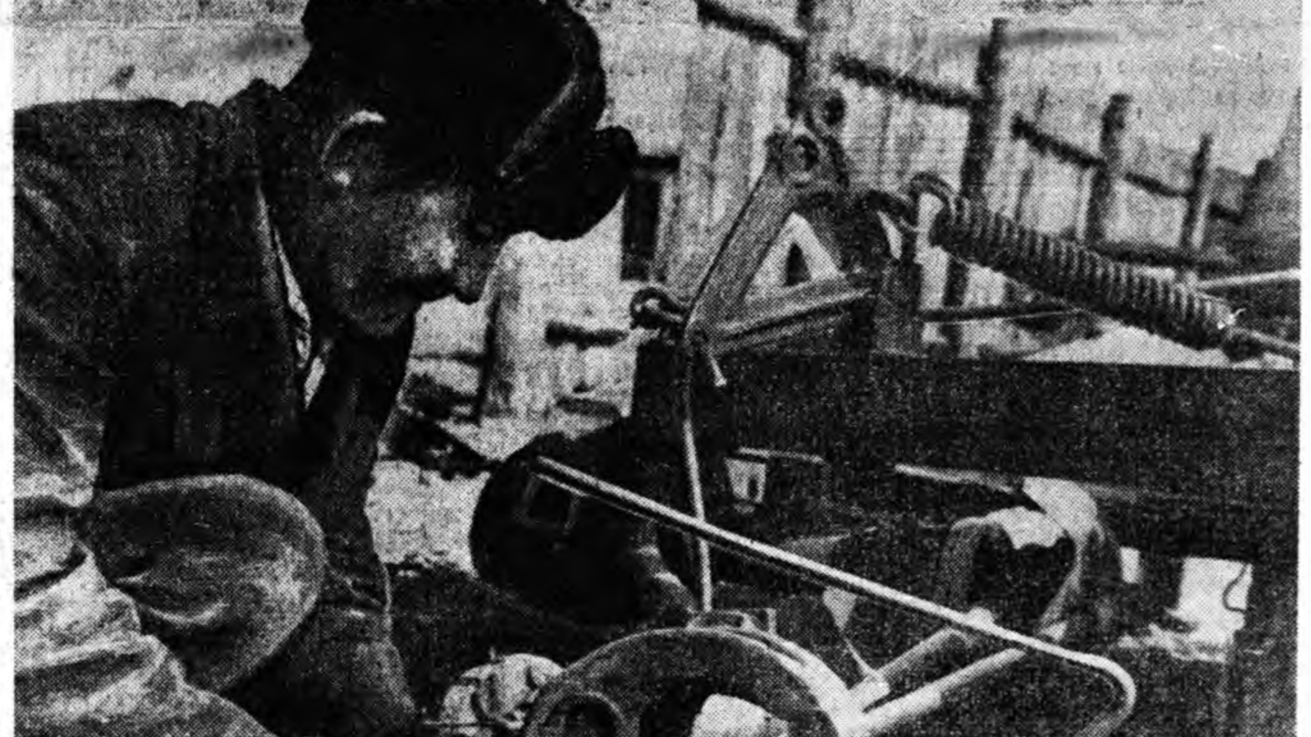

...РОН ДОТОРОО ТҮРҮҮЛБЭ

...2. Буряадай хүдөө ажахын институдай ...това зал. Орон доторхи һуралсалай ...й дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ ...а илажа гараһан «Байкал» племхоздо ...Министрнүүдэй Соведэй ба ВЦСПС-эй ...Улаан туг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар ...н баяр ёһолол болоо.

...түрүүлэн БурАССР-эй Министрнүүдэй ...рүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Василий ...убровский үгэ хэлэхэдээ, «Байкал» племхоз...шад, малшадай туйлаһан амжалтанууд...а жэшээтэ ажалые һайшаан тэмдэглээд, ...н директор Константин Ермолаевич ...СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дам... Улаан туг барюулаа.

...хозой һаалишад һү ... ерэхэ бүри эрид ...эн байна. 1966 он...раһаа дунда зэргээр ...рамм һүн һаагдаһан ...до аяар 4528 кило... ...гэгдэһэн байха юм. ...гша оной нэгэдэхи ...һү һааха. гүрэндэ ...гэсэбөө 130 процент ...үнеэн бүриһөө 1215 ...һү һааһандаа дам...Улаан тугта хүртэхэ ...аа бшуу.

...племхозой директор ...н суглараагшадта энэ ...социалис уялга ту...дагыгээр хөөрэхэдөө, ...һөө 5000 килограмм...ээ һү һаажа тушаа... мэдүүлээ.

Тэрэнэй һүүлээр мал адуулагша Феофан Телешев, һаалишан Аграфена Степанова, кукуруза ургуулагша Георгий Пепеляев гэгшэд саашанхи зорилго, хараа түсэб тухайгаа хэлээ.

Мүн тиихэдэ СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын Тусхай дунда ба дээдэ һургуулинуудай главна управлениин түлөөлэгшэ Борис Андреев үгэ хэлэхэдээ, «Байкал» племхозойхидые дамжуулгын Улаан туг абаһантайнь амаршалаад, саашадаа үшөө ехэ амжалта туйлахыень, мүн абаһан тугаа алдангүй ябахыень юрөөгөө.

Орон доторхи һуралсалай ажахынуудай дунда дэлгэрһэн энэ мүрысөөндэ зяар 400 гаран һуралсалай ажахы хабаадалсажа, ана-мана тулалдадаг байна. Тиимэһээ энэ дамжуулгын Улаан туг абаһан ушар хадаа манай племхозой коллективэй нилээд ехэ амжалта болоно.

Удаань КПСС-эй Улаан-Үдын райкомой нэгэдэхи секретарь Н. Б. Иринчеев, профессор В. Р. Филиппов гэгшэд үгэ хэлэһэн байна.

Тэрэнэй һүүлээр түрүү һаалишад, малшадта Хүндэлэлэй грамотанууд, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа.

Вл. ЖИГЖИТОВ.

Зураг дээрэ: дамжуулгын Улаан туг барюулагдажа байна.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

КУКУРУЗЫН ТУЖА ТҮГЛЫХЭЛ

ХҮДӨӨ ажахые хүгжөөхэ асуудалаар партиин XXIII съездын, КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй абаһан шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, манай Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой ажалшад эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэг ехээр абаха, гүрэндөө худалдаха, ажахынгаа экономикые бэхижүүлхэ, колхознигуудайнгаа ажабайдалые улам баян дэлгэр, болбосон һайн болгохын түлөө тэмсэнэ.

Хони, хурьгадые, эбэртэ бодо малые һайнаар эдеэлүүлжэ, оролдосотой һайнаар адуулаа һаа, бүри ехэ мяхан, тоһон, нооһон абагдаха ха юм. Тиихын тулада манай колхозой гэшүүд нэгэ һанал бодолтойгоор ажаллана, үбһэ, таряа ехээр хуряаха гэжэ оролдоно. Үхэршэд болон хонишод зунай үедэ малаа һайнаар адуулжа таргалуулна. Харин механизаторнууд тариянай баян ургаса абахын тула шанар һайнтайгаар тарилгаяа хэхэ гэжэ эрмэлзэнэ.

Үнгэрһэн жэлдэ манай колхозой механизаторнууд гектар бүриһөө 17 центнер орооһо таряа хуряажа, һайн амжалта туйлаһан юм. Харин түсэбтэ табан жэлэйнгээ дүрбэдэхи жэлдэ бүри ехэ таряа хуряажа, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй сологтойгоор угтахаар тэдэнэр зориг-жонхой. Энэ зорилгоёо хүсэд бэелүүлжэ, хэлэһэн үгэдөө хүрэхын тула бидэнэр үшөөл ехэ юумэ хэхэ ёһотойбди. Энээниие манай механизаторнууд һайн ойлгодог. Тиимэһээ тэдэнэр трактор машинаяа бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ гэжэ, бүхы хүдэлмэреэ һайн шанартайгаар хэхэ гэжэ оролдоно.

Би 22 жэлдэ булад «хүлэг» жолоодожо ябанаб. 1962 онһоо хойшо кукуруза таридаг звеное даажа ябагдана. Звенодэмнай хоёр «МТЗ-50» трактор даалгаданхай. Тиигэжэ механизатор Бато-Мүнхэ Шагдуровтай хамта жэл бүри 200 гектарта кукуруза таридаг гээшэбди. Түрүүшын жэлнүүдтэ тиимэшье һайн ургаса хуряажа шадаагүйбди. Дүй дүршэл, агротехническэ мэргэжэл багададаг байгаа һааб даа.

1967 ондо гектар бүриһөө 420 центнер кукуруза хуряахадаа урмашажа, оролдоо һаа, бүришье ехэ ургаса хуряаха арга бии гэжэ бидэнэр тухайлаа бэлэйбди. Тэрээнэй хойто жэлдэ кукуруза тариха газартаа наг шэбхэ ехээр гаргажа, һайнаар бэлдээд тарилгаяа эхилээ бэлэйбди. Тиигэжэ үнгэрһэн жэлдэ Бато-Мүнхэ Шагдуровтай хамта гектар бүриһөө 500 центнер ургаса хуряажа, Бүхэроссин мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлээд, 600 түхэригэй мүнгэн шанда хүртэһэн байнабди.

Ажал хэрэгыемнай иимэ ехээр сэгнэжэ, мүнгэн шан барюулһандань урмашан баясажа, үшөө һайнаар хүдэлхэ, гектар бүриһөө 520 центнер ургаса байгша ондо хуряаха гээд, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаһан байнабди. Урдаа табиһан энэ зорилгоёо хүсэлдүүлхэ арга боломжо бидэнэртэ бии.

Хэрбээ газар дээрэ наг шэбхэ һайса гаргаад, агротехническэ гуримаар таряад, буртаг ногоондо дарууланггүй һайнаар харууһалаа һаа, үндэр ургаса заабол хуряагдаха. Кукурузын силос үхэр малда үгэхэдэ түргэнөөр таргалдаг, һү һаалинь ехэ болодог гэжэ булта эндо мэдээжэ. Тиимэһээ кукуруза бүри ехээр ургуулжа, баян ургаса абахаар кукурузашан бүхэн оролдог лэ!

Ц-Д. ЛУБСАНОВ,
Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой кукурузашан.

ТҮРҮҮШЫН УҺАЛАЛГА ДҮҮРЭХЭНЬ

Һүүлэй жэлнүүдтэ «Улаан Аха» колхозой хүтэлбэрилэгшэд нуга сабшалангаа һайжаруулжа, үбһэ ногоонойнь ургаса эрид дээшэлүүлхын тула горитой хэмжээнүүдые абаһан байна.

Хабар саһанай һаял хайлажа байхадань Алаг-Шулуунай, Баруун-Голой сабшалангуудые даажа абаһан луговодууд Даша Сыренов Самбу Цыбиков хоёр үбэл гаргагдаһан наг шэбхээ таралжа буталһан, һубаг ханаабуудаа сэбэрлэжэ, хаалта боолтонуудаа заһабарилһан юм.

— Бидэ түрүүшынгээ уһалалга майн 13-һаа эхилээ һэмди. Мүнөө дүүрэхэ дүтэлөө. Иигээд хоёрдохёо уһалхаар түхеэржэ байнабди,—гээд, Самбу Цыбиков мэдүүлнэ.

Мүн тиихэдэ Мойлтын сабшалангай эзэн Доржо Тагланов хүбхэнтэһэн газараа борнойлжо, трактораар наг шэбхэ гаргажа тараана. Энэ нүхэрнай нёдондо уһалууриингаа системэнүүдые шэнэдхэн заһабарилһан. Тиимэһээ мүнөө тухашарангүй, газараа һайнаар ундалуулна.

Дурсагдагша ажахын луговодууд: Егор Хантагаев, Халзан Мунконов, Бальжин-Нима Патархеев, Аха голой урда бэеын сабшалан даажа абаһан Л. Добшонов гэгшэд түрүүшынгээ уһалалгы дүүргэхэ дүтэлэнхэй.

Д. ДУГАРОВ.

Ахын аймаг.

КОМСОМОЛОЙ АЖАБАЙДАЛ

ИЛЬИЧЭЙ ОЙ БА ЛЕНИНСКЭ ШАЛГАЛТА

В. И. ЛЕНИНЭЙ түрэһөөр 100 жэлэй ой улам бүри ойртожо байна. Буряад ороной хүбүүд, басагад агуу багшын ойе эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтахаар дэлгэрһэн бүгэдэ арадай мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсонхой. Залуу хүн бүхэн өөрынгөө хубитые оруулха хүсэлэнтэйгөөр ажаллана. Комсомолшууд энэ түүхэтэ ойдо зорюулан хэхэ, бүтээхэ юумэеэ тодо һонороор түсэблэнхэй, ямар хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулха байһанаа тодорхойлонхой.

Жэшээнь, Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой комсомолшууд хонин ажалда олоороо ошожо хүдэлхэ тухай үнэтэ үүсхэл гаргаад республикын комсомолшуудые уралаа бэлэй. Өөһэдтөө 50 комсомолшууд болон залуушуулые хонишод болгохобди гэжэ уялга абаһан аад, харин 55 хүниие хонидой фермэнүүдтэ саг үргэлжэ хүдэлхөөр эльгээжэ шадаһан байна бшуу. «Коммунизм» колхозой комсомолшуудай үүсхэлээр гансал Зэдын аймагта 500 шахуу залуу үетэн хонишод болоод ажаллажа байна.

Сэлэнгын аймагай Ноёхоной дунда һургуулиие энэ жэлдэ дүүргэхэеэ байһан һурагшад түрэл колхоздоо бултадаа шахуу үлэхэ гэһэн эрмэлзэлээ элирхэйлээд, баһал үетэн нүхэдтөө хандаа. Энэ үүсхэлые дэмжэһэн һурагшадай тоо улам олон боложо байна. Мухар-Шэбэрэй дунда һургуулиин шабинар куузику гэжэ ургаса ехэтэй шэмэтэ тэжээлэй ургамалые тариха хүдэлмэри шефтээ абаа. Эдэнэр дүй дүршэлтэй боложо байнхай. Нёдондо энэ ургамалые 20 гектарта тарижа, зарим звенонууд гектар бүриһөө 600 центнер хүрэтэр ургаса хуряаһан бэлэй. Байгша ондо энэ һургуулиин һурагшад 60 гектар газарта куузику һуулгажа, ургуулжа абаха уялга абаа. Мухаршэбэрэйхидэй үүсхэлтэ хэрэг үйлэ республикын хүдөөгэй һургуулинуудай шабинар дэмжэжэ байна.

Юрэдөө хуряангыгаар тобшолон хэлэхэдэ, республикымнай комсомолшууд болон залуушуул Ильичэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе эрхим үрэ дүнтэй хэрэг үйлэнүүдээр угтахын тула эдэбхи үүсхэлтэйгээр, шэн зоригтойгоор хүдэлжэ байна.

1968 оной декабриин һүүлээр болоһон ВЛКСМ-эй ЦК-гай VI пленум агуу багшын ойн хүндэлэлдэ зорюулан, Бүхэсоюзна ленинскэ шалгалта үнгэргэхэ тухай шиидхэбэри абаһан байна. Удаань ВЛКСМ-эй ЦК тэрэ шалгалтын гурим, гол зорилгонуудые тодорхойлһон тогтоол гаргаа һэн. Энэ шалгалтын гол зорилгонь юуб гэбэл, залуушуул болон комсомолшууд шалгалтада бэлдэхэ үедөө В. И. Ленинэй теоретическэ һургаал шудалха, партиин гол шухала документнүүдтэй танилсаха, ажалайнгаа болон политическэ эдэбхиие дээшэлүүлхэ ёһотой болоно. Ленинскэ шалгалта хадаа комсомолой гэшүүн бүхэнэй партиингаа, арадайнгаа, комсомолойнгоо үмэнэ бариһан тоосоон болохо ушартай. Ленин багшын мүнхэ һургаал шудалхатаяа хамта, шалгалта баригша бүхэн эдэ һуралсалаа ажал хүдэлмэритэй, ниитын ажал ябуулгатай нягта холбоотойгоор эмхидхэхэ, партиин ба арадай революционно, дайшалхы, ажалай алдар солын ёһо заншалаар өөрыгөө хүмүүжүүлхэ зорилго урдаа табиха болоно бшуу. Ленинскэ шалгалта баригша хадаа В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ хубитаяа горитойгоор оруулалсаха уялгатай.

Энэ шалгалтада зорюулан, олон хэмжээ ябуулганууд эмхидхэгдэхэ, научно-теоретическэ конференцинүүд болохо, лекторинууд хүдэлхэ юм. Эдэ бүхы хэмжээ ябуулгануудта эдэбхитэйгээр хабаадалга хадаа комсомолой гэшүүн бүхэнэй, залуу хүн бүхэнэй уялгата хэрэг гэжэ ойлгохо шухала.

Ленинскэ шалгалта болбол комсомолой бүхы организацинуудта дүрбэн шататайгаар 1969 оной май һараһаа 1970 оной май һара болотор үнгэргэгдэхэ байна.

Түрүүшын шатын үедэ — июниин 15 болотор комсомолой комитедүүд, залуушуулай хэблэл, радио ба телевидени энэ Ленинскэ шалгалтын удха шанар, гол зорилгонууд тухай үргэн ниитэ залуу үетэндэ ойлгуулха, ямар гуримтайгаар эмхидхэгдэхэ, хайшан гэжэ үнгэргэгдэхэ байһыень хэлэжэ үгэхэ болоно. Залуушуулай суглаанууд зарлагдажа, Бүхэсоюзна ленинскэ шалгалтада хабаадаха түсэб хараалагдаха, зорилго тодорхойлогдохо, ВЛКСМ-эй гэшүүн бүхэнэй ниитын даабари баталагдаха зэргэтэй.

Ленинскэ шалгалтада хабаадаһан хүн бүхэн өөрын уялга абажа, агуу ехэ багшын ойдо ажалай ямар бэлэгтэй ерэхэ байһанаа тодорхойлхо болоно. Тиихэдээ ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, хүдэлмэридөө эзэн ёһоор хандаха, үйлэдбэриие наринжуулха, ажалаа эрдэм наукын үндэһөөр эрхилхэ гэхэ мэтын асуудалнууд нэн түрүүндэ анхаралда абтаха зэргэтэй бшуу. Хүн бүхэнэй абаһан уялгануудай дүүргэлтые ходо шалгажа байха эрилтэ табигдана.

Шалгалтын **хоёрдохи шатань** 1969 оной июнь, июль һаранууд болоно. Энэ үедэ комсомол болон залуушуулай юрэнхы политическэ ба профессиональна һуралсалай ямар байдалтай байһые шэнжэлжэ үзэхэ, һуралсалай үнгэрһэн жэлэй дүнгүүд гаргагдажа, зүбшэн хэлсэгдэхэ юм. Мүн энэ үедэ хахад жэлэй үйлэдбэриин даабариин дүүргэлтын дүн сэгсэлогдохо болоно. Эндэ комсомолшууд ба залуушуул хэр зэргэ хабаадалсаа гээшэб гэһэн асуудал эли болохо бшуу.

Шалгалтын **гурбадахи шата** хадаа Ленинскэ комсомолой ой (октябриин 24) хүрэтэр үргэлжэлхэ. «ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ой ба залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ зорилгонууд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые хэр зэргэ дүүргэлтэ болгожо байһанаа комсомолой организаци бүхэн хаража үзэхэ ёһотой. Комсомолшууд, залуушуул һуралсалаа, хүмүүжүүлхы уялгаяа коммунис байгуулалтын хэрэгтэй хэр холбожо шадана гээшэб, хэр эдэбхитэйгээр хүдэлнэ гээшэб гэһэн асуудалнуудта анхаралаа онсо хандуулха юм.

Комсомолой организацинууд зунай үедэ хэһэн хүдэлмэриингөө дүн сэгсэлхэ, хүдэлмэришэн залуушуулай һургуулинуудые, мүн политическэ һуралсалые бүридүүлхэ болоно. Хүбүүд, басагадай ниитэ-политическэ эдэбхиие улам хүгжөөхэ асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэхэ зэргэтэй.

Шалгалтын эсэсэй, дүрбэдэхи шата хадаа 1970 оной апрель һараһаа эхилхэ. Одоол энэ үедэ комсомолой гэшүүн бүхэнэй ниитэ-политическэ шалгалтаяа бариха эгээл харюусалгатай сагынь. «Ленин шэнгеэр хүдэлмэрилхэ, һураха, ба ажаһууха!» гэһэн асуудалтай Бүхэсоюзна комсомолой суглаан орон дотор үнгэргэгдэхэ байна. Ниимэ суглаан коллектив бүхэндэ боложо, ойн баярай мүрысөөнэй дүн сэгсэлогдохо, комсомолой комитедүүд хэһэн хүдэлмэри тушаагаа райкомой, горкомой үмэнэ тоосоо бариха юм. Комсомолой эдэбхитэд өөһэдынгөө хэһэн хүдэлмэри тухай өөрынгөө организацида элидхэхэ байна.

Ленинскэ шалгалта хэгдэхэдээ ямар асуудалнуудта анхарал онсо хандуулхаб гэбэл: В. И. Ленинэй теоретическэ зохёолнуудые шудалһан мэдэсэ; тэрэнээ мүнөө үеын байдалтай холбожо хэлэхэ шадабари; Совет Эхэ ороной дотоодын ба гадаадын байдалые тодорхойлһон, теоретическэ сэгнэлтэ үгэхэ ушар; үйлэдбэри дээрэ комсомолой гэшүүнэй хэр зэргэ хүдэлһэнэй шанар; һуралсалай хэмжээн; комсомолой хүдэлмэридэ ба ниитын ажабайдалда хабаадалсалга; комсомолой организациин зүгһөө абаһан ажаглалта ба шүүмжэлэл; комсомолой гэшүүнэй өөрынь гадаа талын шэнжэ түхэл, журам ба абари зан.

Шалгалтын дүнгүүдые шалгагшын дэбтэр дотор бэшэхэ юм. Тэрэнэй эсэстэ тэдэ дэбтэрнүүд ВЛКСМ-эй комитедтэ суглуулагдажа, саашань райкомдо хүргэгдэхэ гуримтай. Шалгалтын дэбтэрнүүдтэ бэшэгдэһэн ажаглалта, дурадхалнууд бүгэдэ сэгсэлогдожо, тэрэнэй дүнгөөр тусхай хэмжээ ябуулга зохёогдохо, комсомолой организациин хүдэлмэриие һайжаруулха хэмжээн абтаха ёһотой юм. Шалгалтын дүнгүүд суглаан дээрэ зүбшэгдэхэ, шалгалтаяа һайнаар баригшад онсо тэмдэглэгдэхэ, али болохоор урмашуулагдаха байна.

Ленинскэ шалгалтада тон харюусалгатайгаар хандажа, хараалһан хэмжээ ябуулгануудаа эрхимээр бэелүүлжэ, Ильичэйнгээ түүхэтэ ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гээшэ комсомолой гэшүүн бүхэнэй нангин уялгань. Энэ шухала хүдэлмэриие эмхи гуримтайгаар комсомолой эхин организаци бүхэнэй үнгэргэхэ байһандань ВЛКСМ-эй обком батаар найдана.

Р. ГАРМАЕВ,
ВЛКСМ-эй обкомой секретарь.

Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин Галуута-Нуурай станциин заһа[…] дэг поездын начальник И. В. Ананьев шэнэ оньһон түхеэрэлгэ зохёожо, ажахыда нэбтэрүү[…] эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг бэлигтэй уралан наринжуулагша юм. Түмэр зам үбэлэй үедэ […] оньһон түхеэрэлгэ тэрэ зохёогоо. Энэ оньһон түхеэрэлгыень оронoймнай түмэр замшад ү[…]рэглэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уралан наринжуулагша И. В. Ананьев. В. АХМАДЕЕВ[…]

Мяха элбэгжүүлгэ—мүнөөдэрэй шухала хэрэ[…]

МАНАЙ МАЛШАДАЙ ЗОРИЛ[…]

Ойрын хоёр жэлэй туршада мяха ехээр абажа, гүрэндөө түсэбһөө гадуур худалдахын тула социалис мүрысөөндэ оролсон ажаллая гэжэ Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хүдэлмэришэд республикынгаа колхоз, совхозуудай малшадые уриална. Сэлэнгынхидэй энэ үүсхэл уряань манай малшадай дунда үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тула республикынгаа түрүү ажахынуудай жэшээтээр байгша онһоо эхилжэ мяха болон мал ажалай бусад продуктнуудые ехээр абадаг болохо тухайгаа эдэ суглаанууд дээрэ манай колхозниигууд үргэнөөр хэлсээ.

Түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын гурбан жэлэй турша соо манай колхоз 17.150 центнер мяха үйлэдбэрилхэ түсэбтэй аад, оройдоол 13.147 центнер абажа шадаһан байна. Энэ шалтагаанһаа боложо, һүүлэй жэлнүүдтэ мяха гүрэндэ тушааха түсэб дүүргэгдэдэггүй һэн. Урдань гүрэндэ мяха тушааха түсэбөө хододоо үлүүлэн дүүргэжэ, аймаг соогоо түрүүлэн ябадаг ажахы аад, ямар шалтагаанһаа боложо нимэ ахир байдалда орогдооб? Нэн түрүүн эхэ мал һубайрна, залуу мал гарзална.

Эдэ шалтагаанууд олонхи ушарта тэжээлэй баазын муу дээрэһээ болоно. Жэл бүри орооһото ургамалаар таригдадаг 2 мянган гектар тарялангай гектар бүриһөө оройдоол 4—5 центнер тарян хуряагдадаг. Энэнь 2 мянга гаран үхэр, 16 мянган хони үбэлжүүлхэ болоходо дуталдадаг. Тиимэһээ намартаа, үбэлэй эхин һаранудта шадаал һаа олон мал гүрэндэ тушааха гэжэ оролдогдоно. Тингэһээр байтар январиин нэгэн дүтэлжэ, малай тоо олон болгохо түсэбэй дүүргэгдэхэ ёһотой болоходо, мяха гүрэндэ тушааха түсэб дүүргэгдэхэеэ болино.

Мяха үйлэдбэрилгөөр нимэ шахардуу байдалда орохогүйн тула үнгэрэгшэ үбэл 120 залуу үхэр шахан таргалуулаад, январь соо гүрэндэ тушааһан байнабди. Үдэр бүри 5—6 тэжээлэй единицэ болохо элдэб тэжээл эдижэ байһан эдэ мал дунда зэргээр сүүдхын 700 граммаар таргалаа. Залуу мал үбэлэй сагта түргэн зуура шахан таргалуулаад гүрэндэ тушаахада, манай ажахын эрхэ байдалда таарамжатай баһаниинь элирээ.

Гэбэшье, голодоһондо гараһан арбаад үнеэд, холын гүүртэдэ байһан хорёод залуу мал үнеэхил тэжээлэй һайн дээрэһээ удаан шахагдангүй гүрэндэ тушаагдаа. Нигэжэ манай колхоз январь соо 441 центнер мяха гүрэндэ тушаажа, хахад жэлэйнгээ түсэб 110 процент дүүргэжэ шадаа.

Мяха гүрэндэ тушааха хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэжэ шадаа хадаа жэлэйнгээ даабари урагшатайгаар бэелүүлжэ шадаха арга боломжо манай малшадта дүүрэн бии гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Гэбэшье шэнэ жэлэй гаратар бэелүүлэгдэхэ хараа түсэбнай үшөөл ехэ. Энэ болзор соо манай колхоз 2 мянга гаран центнер мяха гүрэндөө тушааха түсэбтэй. Энэ зорилгоёо үлүүлэн дүүргэхын тула дунда зэргээр 205 килограмм шэгнүүртэй 200 эрэ хашарагуудые майн тэнгээр Маарагтын эхинэй бэлшээридэ гарганхайбди. Эдэ үхэрые дүршэл ехэтэй малшад Ц-Ж. Дашбаева, А. Екимовский, Р. Тобхоев гэгшэд харууһална.

Зунай бэлшээриин үедэ хүбшын тунга ногоо хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар хэрэглэхэ гэжэ хүбшын бэлшээринүүдтэ малай эдихэ дабһан зөөгдэнэ, малшадай зуһалангууд заһабарилагдана. 200 эрэ хашараг, 130 буруун хүбшын эдэ бэлшээридэ июниин тэнгээр бууха юм.

Үхэрөө бэлшээн таргалуулха малшадай түсэб даабаринь һара һараар тоолон гаргагданхай. Бэлэдхэлэй пунктда сентябрь соо тушаагдаха 200 хашарагуудынай май һараһаа эхилжэ дунда зэргээр 540 граммаар таргалуулагдаад, 285 килограммһаа доошо бэшэ татажа, гүрэндэ худалдагдана. Октябрь соо тушаагдаха 130 буруунууд шэгнүүрээ сүүдхэ бүри 613 граммаар нэмээхэ ёһотой.

Малаа бэлшээн таргалуулха даабаряа дүүргэһэн ба үлүүлэн дүүргэһэн малшад материальна болон моральна талаараа урмашуулагдаха. Үхэршэдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүд һара бүри гаргагдажа, түрүү һуури эзэлһэн малшад мүнгэн шанда хүртэхэ. Холын бэлшээридэ байһан малшадые эдеэ хоолой, эд бараанай зүйлөөр хангахын тула сельпо наймаашангүй ларегуудые зуһалан бүхэндэ нээхэ. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд, зооветмэргэжэлтэд малшадаа газетэ, журналнуудаар таһалдуулхагүй юм.

Мяха ехээр абахын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоһон хонишод[…] мүн лэ ехэ зорилгон[…] Жэл бүри гүрэндэ […] мяханаймнай гурбана[…] бине хонинной мяхан[…] даг. Тиимэһээ гүрэн[…] хонидоо бэлшээн тар[…] шэ колхозоймнай […] айхабтар ехэ удха […] һаниинь элитэ.

Гэбэшье, гүрэндэ […] хонидоо үндэр сэн[…] боломжо үнгэрэгшэ […] рэглэгдэжэ шадаг[…] шээнь, үнгэрэгшэ […] 20-до бэлэдхэлэй пу[…] даһан 2 мянган хони[…] ганиинь шадалаар […] гаа. Харин бэл[…] галуулагдаад, сент[…] шаар тушаагдаһан […] хонидоймнай хахад[…] дундуур тарган ба[…] гүрэндэ худалдаха […] доо бэлшээн таргал[…] гүй дээрэһээ бэлэд[…] да тушаагдаһан хо[…] шэгнүүр дунда зэр[…] 33—34 килограмм […] на.

Эбэртэ малаа шаха[…] һамайнгаа ашаар […] худалдаха хахад жэ[…] урагшатайгаар дүүр[…] һээ сентябрь гарата[…] рэндэ тушаагүй б[…] бологдоо. Байгша о[…] нэгэншье хонин бэ[…] луулагдангүй гүрэн[…] хагүй. Дунда зэрг[…] граммһаа доошо бэ[…] лоһон 2689 хони[…] хуушаар бэлэдхэлэ[…] шаагдахаар хараа[…] тябрь соо гүрэндэ […] 1031 хонин зунай […] гална, таряанай һу[…] шээн таргалуулагд[…] лагдана.

Сэлэнгын аймагай […] рэмжэтэ колхозой а[…] хэлээр дэлгэрһэн со[…] сөөндэ оролсоһон м[…] малшад байгша он[…] шээриин хаһа соо[…] шэгнүүрые ехээр н[…] таргалуулжа, гүрэн[…] нартай мяха элбэг[…] лаха зорилготой.

Мүнөө намар нэ[…] Колхозниигуудай бү[…] дын урдахи ажалай[…] саһан манай артел[…] абаһан уялгаа на[…] гөөр дүүргэхэнь та[…]

М. […]
Яруунын аймага[…] колхозой главна[…]

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

ЗАЛУУ НАҺАНАЙ ЗАЛИ БАДАРУУЛҺААР

Абрам Архиповичые юрэдөө табин хүрөө гэжэ хэлэхэгүйш. Дунда зэргын бэетэй, хүдэлмэришэ бүхэриг хүнэй завод тээшээ яаралтайгаар алхалжа ябахыень харахадаа урмашан, «залуу наһанайнгаа зориг алдаагүй байна даа» гэжэ сэдьхэдэг хүм. Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй механическа цехэй эрхим фрезеровщик Абрам Архиповичай намтар тухай хөөрэхэ болоо һаа һонирхолтой.

Абрам Архипович Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадалсаһан. Мүн Манжурай элһэтэ талаһаа япон эзэмдэгшэдые намнажа, Курилын аралнуудые, Урда Сахалиниие хариин эзэмдэгшэдһээ сүлөөлэлсэжэ, «дайсанаа дараад, даагаһа һүүлдээд», түрэл Буряад ороноо бусажа ерээ бэлэй.

1946 он хэзээдэшье мартагдахагүй. Эгээл энэ жэлдэ сэрэгэй албанһаа табигдаһан, коммунист Абрам Вишняков Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй механическа цехтэ фрезеровщигоор абтаа бэлэй. Нэгэ жэгдээр жэнгинэһэн станогой дэргэдэ зогсон, булад түмэрөөр элдэбын детальнуудые бүтээхэнь һонирхолтой шэнги байба. Тэрэ түрүүшын лэ үдэрһөө ажалдаа анхаралтайгаар хандажа, һайн шанартай продукци бүтээхэ гэжэ нилээд эршэмтэйгээр ажаллажа эхилээ.

Тэрэ гэһээр аяар хорин гурбан жэл үнгэрөө. Хорин гурбан жэл. Хэлэхэдэ тон бэлэн. Энэ ехэ үе саг соо Абрам Вишняковой хэһэн юумэн тон ехэ. Хэрбээ урдань нүүрһэн түлишөөр хүдэлдэг паровозой детальнуудые бүтээдэг һаа, мүнөө хүсэ ехэтэй тепловозуудые заһабарилна. Тэрэнэй детальнуудые бүтээхэ гээшэ харюусалга ехэтэй ажал. Тэд олон жэл соо фрезернэ станогой дэргэдэ хүдэлжэ, баян дүршэлтэй болоһон үнинэй хүдэлмэришэн, бүхы продукцияа эрхим шанартайгаар бүтээжэ, хиналтын таһагта тушаадаг. Бүри 1961 онһоо тэрэ өөрын тамгатайгаар продукцияа бүтээн гаргадаг болоо бэлэй. Тингэжэ Абрам Архиповичай уралан дархалһан детальнууд сэхэ локомотив хабсаралгын цехтэ эльгээгдэжэ, тепловоз болон электровозуудта тодхогдоно.

— Ажал хэрэгтээ дурлаһан, хүдэлмэришэ бэрхэ хүн даа, — гээд цехэй начальнигай орлогшо Сергей Добротворский түрүү хүдэлмэришэнөө магтадаг.

— Абрам Архипович түрүү хүдэлмэришэн, залуушуулые хүмүүжүүлэгшэ, бэлигтэй уралан наринжуулагша,—гээд цехэй технолог Альберт Колдунов хөөрэнэ.

Үнэхөөрөө Абрам Вишняков залуушуулые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн оролдолго гаргадаг. Тэрэ өөрынгөө мэргэжэлдэ хэдэн арбаад хүбүүдые һургажа гаргаһан юм. Тэрэнэй һурагшад Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй олохон цехүүд соо амжалтатайгаар хүдэлжэ байдаг.

Механическа цехэй залуу хүдэлмэришэн Виктор Гаранин халаанайнгаа даабари үдэр бүри 10—15 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, продукцияа голодоһогүйгөөр хиналтын таһагта тушаадаг. Тэрэнэй нэрэ хододоо Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэжэ, хүдэлмэришэн нүхэдэйнгөө магтаалда хүртэдэг. Виктор Гаранин һаяшаг коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн. Энэ хүдэлмэришэ бэрхэ хүбүүе хүмүүжүүлжэ, өөрынгөө мэргэжэлдэ һургаһандаа Абрам Вишняков хододоо омогтой ябадаг.

— Сүлөө сагтаа хүдэлмэришэ нүхэдтэйгөө ажал тухай хөөрэлдэжэ, хэхэгтэй газартань аха нүхэрэй ёһоор заабари үгэдэг. Хамта хүдэлдэг нүхэртөө хэзээдэшье туһа хүргэхөөр бэлэн байдаг, ёһотой коммунист хүн даа,—гэжэ Сергей Добротворский хэлэнэ.

Абрам Вишняковтой суг хүдэлдэг Пётр Грехнев хүндөөр үбшэлжэ, ажаллаха аргагүй болобо. Тэд тэрэниие һэлгэхэ хүнэй үгы дээрэһээ Абрам Вишняков гансааран шахуу рессорой комплект бүтээхэ ушартай болобо. «Ямар аргаар хүдэлөө һаа, халаанайнгаа даабари дүүргэхэ гээшэбиб?» гэжэ тиихэдэ тэрэ бодомжолоо.

«Алмаз отолуур хэрэглээ һаа, ажалай бүтээсэ һураггүй дээшэлхэ гэһэн бодол ялас гэжэ түрэбэ. Тингэжэ хоёр хүнэй бүтээдэг ажал гансаараа хэдэг болоо бэлэй. Дүй дүршэлтэй, һүбэлгэн ухаатай хүдэлмэришэн нилээд олон шэнэ оньһон арга зохёожо, ажалдаа нэбтэрүүлээ, хуушарһан фрезернэ станок дээрэ элдэб зүйлэй орёо нарин детальнуудые шадамар бэрхээр бүтээжэ, халаанайнгаа даабари 60—70 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ шададаг. Тэрэнэй бүтээһэн детальнуудые хүдэлмэришэн бүхэн анхаралтайгаар шэнжэлэн хаража:—Абрам Архипович шэнгеэр станок дээрэ хүдэлжэ һураха хэрэгтэй!—гэжэ хэлсэдэг.

Тэрэ байгша оной апрель һара соо түсэбтэ табан жэлэйнгээ даабари дүүргэжэ, 1971 оной түсэбөөр хүдэлжэ захалаа. Амжалтануудаараа һанаагаа амараад, һуудаг хүн бэшэ. Бүри ехэ продукци шанар һайнтайгаар бүтээхэ, нүхэдтөө туһа хүргэхые үнэн зүрхэнһөө оролдодог.

Тиимэһээ тэрэ заһабарилгын үедэ гү, али ажалай хойно хүдэлмэришэ зониие суглуулжа, ажал хэрэг тухайгаа, Эхэ орон соо боложо байһан һүүлэй һонин тухай хөөрөө гаргажа, олоной анхарал татадаг. Хаанашье ябахадаа совет хүн бүхэн түрүү зэргэдэ ябаха ёһотой гэжэ залуушуулда заадаг.

А. ХАРАЕВ.

„БУРЯАД ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛ[…]

ТОДОРХОЙ ХЭМЖЭЭНҮҮД АБ[…]

Байгша оной апрелиин 3-най «Буряад үнэн» газетэдэ «Ёһо тэдысэ хандахадань» гэһэн корреспонденци толилогдоһон байгаа. «Знамя Ленина» колхозой партийна организацида политическэ һуралсал муугаар эмхидхэгдэнхэй, партийна комитедэй, колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө энэ хэрэгтэ ёһын тэдысэ хандана гэжэ энэ корреспонденци дотор хэлэгдээ һэн. Эндэ хэлэгдэһэн баримтанууд бултадаа зүб байгаа.

Колхозой парткомой зүблөөн дээрэ, мүн бүхы бригадануудай партийна эхин организацинуудай суглаан дээрэ энэ корреспонденци зүбшэн хэлсэгдээ. Тэрэшэлэн КПСС-эй райкомой пропаганда, агитациин таһагта хаража үзэгдөө.

Газетын шүүмжэлэлээр тодорхой хэмжээнүүд абтанхай. Колхозой партийна комитедтэ болото туһа-[…] лажа үзүүлхэ зорилгоор партиин рай[…] ганда, агитациин таһагые даагша Ц. […] политическэ гэгээрэлэй кабинедые […] Крылов гэгшэд энэ колхоздо гараһан […] тическэ һуралсалай хангалтагүйгөөр һэндэ гэмтэй хүнүүд зэмэлэгдээ.

Мүнөө энэ колхоздо һуралсалай жа[…] Эндэхи бүхы һургуулинуудта дүнгүү[…]

Һуралсалай шэнэ жэлдэ пропаганд[…] нээр хаража үзэхыень колхозой парт[…] хагдаба.

Партийна һуралсалай жэлэй дүн[…] райкомой бюро дээрэ зүбшэн хэлсэ[…] колхоз, совхозуудай парткомуудай секр[…] даха юм гээд КПСС-эй Мухар-Шэбэ[…] секретарь Н. Нимаев манай редакци[…]

АГИТ-ТАЛМАЙ НЭЭГДЭБЭ

Бабушкинай үйлсын № 22 гэрэй дэргэдэ энэ үдэшэ хүн зон олоороо сугларба. Эндэ Октябрьска районой агитационно талмай нээгдэбэ.

Горитойхон хүдэлмэри эндэ хэглээ: сценэ, һандай, стол, беседкэнүүд баригдаа, бүмбэгөөр наадаха талмай сэбэрлэгдээ. Мүн талмайе тойруулаад, ёһотой сэсэрлиг тариглаа ха юм.

Коммунист, багша, пенсионер Сарра Ароновна Мункоевае КПСС-эй райком агит-талмайе даагшаар томилоо. Нүхэр Мункоева суглаа нээхэдээ, зунай үедэ ямар ажал хүдэлмэриин ябуулагдаха тушаа сугларагшадта хөөрэжэ үгөө. Нэн түрүүн зунай амаралтын үедэ үхибүүдэй дунда ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдаха. Фабрика, заводуудта экскурсяар ошохо, хамтааран кино, театр хараха, амаралтын үдэр ой ошожо байха тухай эндэ хэлсэгдээ.

Агитационно хүдэлмэриин түсэб табигдаад, шүүмжэлэгдээ. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн бэлэдхэлдэ гол түлэб анхарал хандуулха тухай эдэбхитэд хөөрэлдөө.

«Ильичэй ажабайдал ба ажал ябуулга», «Уласхоорондын байдал» болон бусад темэнүүдээр «Знание» бүлгэмэй гэшүүд лекци, хөөрэлдөө хэхэ юм.

ВЛКСМ-эй Октябрьска райкомой һургуулинуудай таһагые даагша А. Быкова тус суглаан дээрэ мүн лэ үгэ хэлээ.

Суглаанай һүүлээр Пионернүүдэй байшангай дэргэдэхи уран һайханай бүлгэмэйхид һонирхолтой концерт харуулжа, сугларагшадые баясуулаа.

Д. КОЛМАКОВ.

Улаан-Үдэ.

Каспиин далайн эрьедэхи Шевченко городой тогтоһоор 10 жэл болохонь. Энэмнай Мангышлак гэжэ хахад аралай нефтянигуудай түб хото юм. Городто жэл ошохо бүри барилга ехээр хэгдэнэ. Байгша он соо эндэхи барилгашад 65 мянган дүрбэлжэн метр шэнэ байрануудые тушааха зорилготой. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Шевченко городой шэнэ кварталнууд.

АПН-эй фото.

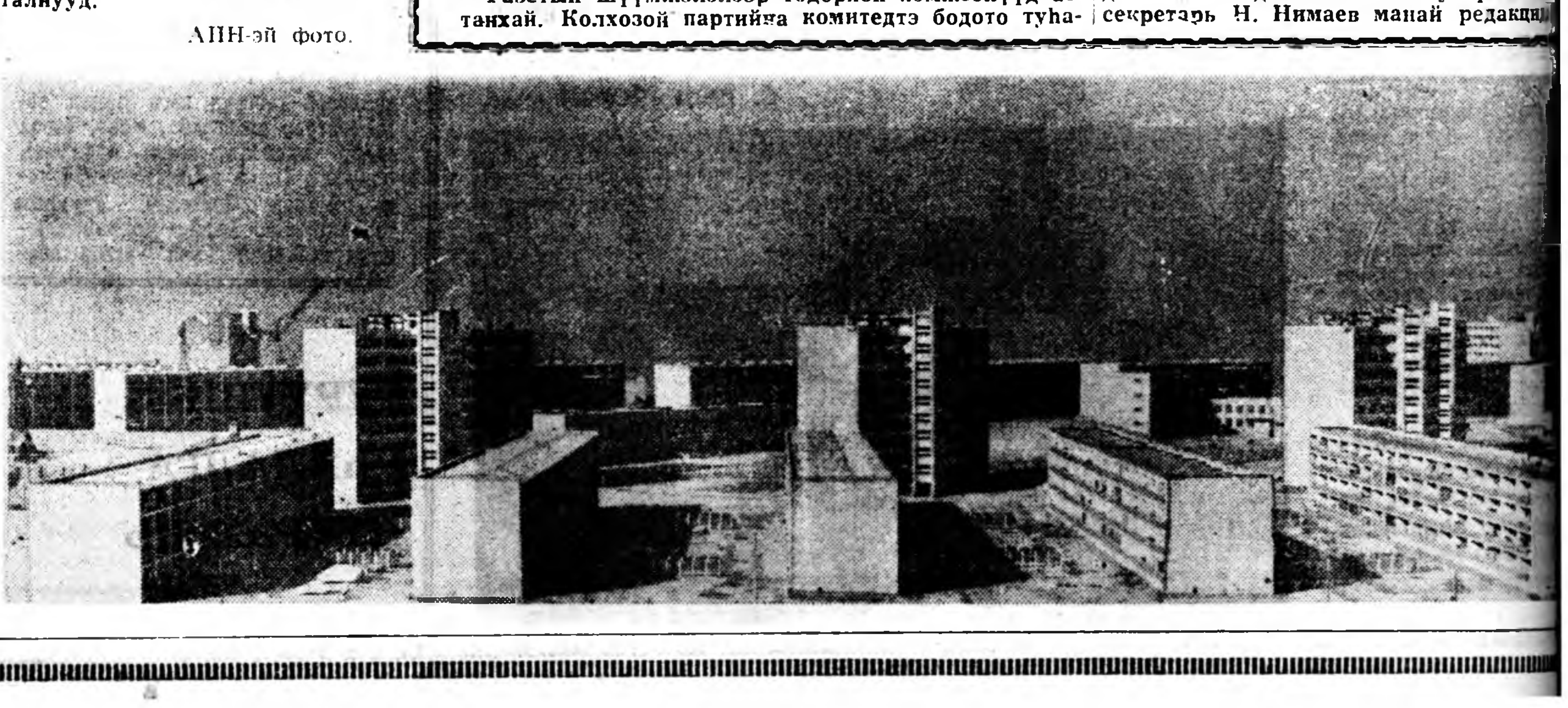

УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ ХОЛБООНДО

Эхилэн бэшэгшэ Чингис Гуруевай шүлэгүүд һаяхан Буряадай Уран зохёолшодой холбоондо зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Чингис Гуруев Хэжэнгын дунда һургуулида һуража ябахаһаа эхилээд, шүлэгүүдые бэшэжэ эхилһэн байна. Ленинград хотодо театр болон хүгжэм, киногой институт түгэсхэһэнэйнгээ удаа мүнөө Х. Намсараевай нэрэмжэтэ драматическа театрта хүдэлнэ.

Энэ нүхэрэй институтда һуража байхадаа бэшэһэн шүлэгүүдэй «Сагаан һүниинүүд» гэжэ дэбтэрые зүбшэн хэлсэлгэдэ, поэдүүд Цыден-Жап Жимбиев, Цырен-Дулма Дондокова, Солбон Ангабаев болон бусад үгэ хэлэжэ, залуу бэшэгшын шүлэгүүдэй һайн талые, мүн дутагдалнуудые зааһан, саашадаа зохёохы хэрэгтэ амжалта түйлэхыень хүсөө.

Б. НАМДАКОВ.

АТЕИСТИЧЕСКЭ ХҮМҮҮЖҮҮЛГЫН ЛЕНИНСКЭ ЁҺО ГУРИМУУД

...социалис байгуулалтын ...соёл болбосоролой тэ...һэн хубилалтанууд бо...ой ашаар ажалшан ара...нь бурхан шажанда болёо, олон миллион со...д научна материалис...ой болоо. Манай парти, ...ын ябуулһан атеисти...дэлмэри хадаа шажан ...нүлөөнһөө, тэрээндэ ...далһаа ажалшадые мул...лхэ хэрэгтэ айхабтар ...дүүргэһэниинь элитэ. ...ажалшадые коммунис ...мүүжүүлгын ленинскэ ...а үндэһэлэн, манай ...парти ба Совет гүрэн ...э хүдэлмэри үргэнөөр ...

...атеистическэ үзэл сур...жсис ёһоор, гүн гүнзэ...тайгаар тайлбарилхаһаа ...И. Ленин шажан мүргэ...о. ушар удхые эли...ад зоной ухаан бодолые ...даг шажан мүргэлэй ...дые үндэһөөрнь үгы ...дорхой программа зо...

...ининэй бүхы теоретиче...нуудтал адляар совет хү...еистическэ үзэл бодол...мүүжүүлхэ ёһо гури...мүнөөшье тон шухала ...даа.

...үедэ түби дэлхэй дээрэ ...мүргэлэй асуудалнууд ...шиидхэгдэнэгүй. Бур...тай тэмсэхэдээ шажанда ...ропагандын ленинскэ ёһо ...нарин нягтаар сахи...

жал байхада, һайн үрэ дүнгүүд туйлагдаха байна. Эдэ ёһо гуримуудые хазагайруулһан газартал элдэб эсын буруу ябадалнууд, хамаагүйгөөр хандаха ушар гарадаг, бурхан шажанда һүгэдэлгэ үзэгдэдэг.

Социализмын түлөө тэмсэлтэй, хүдэлмэришэд, таряашадай материальна ба культурна ажаһуудалые һайжаруулха, естественнэ эрдэм дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй атеистическэ пропагандые нягтаар холбохо шухала гэжэ В. И. Ленин хэлэдэг байгаа. Шажанда эсэргүү хүдэлмэри ябуулхадаа ажахын ба культурна байгуулалтын зорилгонуудтай холбоогүй һаа, ашатай туһатай байдаггүй. Бурхан шажантай тэмсэхэ гээшэ арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэбүүдые дүүргэхын түлөө тэмсэхэ, социалис мүрысөө эмхидхэхэ, соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, ажаһуудал хангалга һайжаруулха гэһэн удхатай юм.

Атеизмын пропагандада хайша хэрэгээр хандадаг, зарим коммунистнуудай шажанда тэсэмгэйгээр хандадаг ябадалые В. И. Ленин эрид шууд буруушаадаг байгаа. Шэнэ, социалис обществын хүнүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэг таамагаар, эмхигүйгөөр ябуулжа болохогүй, энэ хүмүүжүүлгэдэ элдэб эсын культурна, научна, эрдэм ухаанай туйлалтануудые олониитын дунда дэлгэрүүлхэ хүдэлмэри тон ехэ үүргэ дүүргэхэ байна.

«Дайшалхы материализмын удха шанар тухай» статья соогоо арад зоной ухаан бодолые мунхаруулдаг бурхан шажантай тэмсэл ото ябуулжа байха зорилго табиһан, буржуазна үзэл бодолтой саг үргэлжэ тэмсэхэ, марксизмын үзэл суртал олониитын дунда дэлгэрүүлхыень партиин бүхы гэшүүдые, совет интеллигенциин түрүүшүүлые В. И. Ленин уряалһан байдаг.

Теэд, атеистическэ хүдэлмэриин ленинскэ ёһо гуримуудые зарим коммунистнууд бүрин түгэс дүүргэжэ шаданагүй. Бурхан шажанай мухар һүзэгтэ хайша хэрэгээр, хамаагүйгөөр хандадаг зарим коммунистнууд ба комсомолшууд мүнөөшье манай дунда ушарна. Үнгэрхэдөө, тэдэнэйшье зүгһөө, мүн интеллигенциин түлөөлэгшэдэй дундаһаа шажан мүргэлэй ёһололдо хабаададаг, лама, бөө, попто хандадаг, гэртээ бурхан тахяадшье һуудаг заримашуул ушардаг.

«Научна ёһоор шажантай тэмсэхэ шухала» — гэжэ В. И. Ленин зааһан юм. Атеистическэ пропагандын научна талань шэнэ үе сагай түрүү үзэл бодол, эрдэм ухаанай туйлалтануудые олониитын дунда нэбтэрүүлгээр дүүрэхэ бэшэ, харин энэ пропаганда, тэрэнэй гол удха, онол аргануудынь мүн лэ научна тайлбари, тобшололнуудтай, зүбшэлгэ дурадхалнуудтай байха ёһотой. Һүүлэй жэлнүүдтэ манай республикада тодорхой шэнжэлэлгэнүүд хэгдээ. Энээнэй ашаар зарим хүнүүдэй бурхан шажанда шүтэдэгынь, тэрэнэй элдэб үлэгдэлнүүдэй бии байһан шалтагаанууд эли тодоор харагдаа. Жэшээлхэдэ, Түнхэнэй аймагай зарим нютагуудта хүн зоной 30 процентһээ олониинь бурханда шүтэдэг гэжэ элирүүлэгдээ. Имэрхүү байдал мүн Хэжэнгын аймагай зарим нютагуудта үзэгдэнэ. Хориин, Яруунын аймагайхидай дунда һүзэгтэй хүнүүд баһал олон ушарна.

Социологическа шэнжэлэлгын мэдээнүүдэй ёһоор, шүтэгшэдэй олонхинь эрдэм бэлиг багатай, ниитын ажабайдалда хабаададаггүй хүнүүд байна. Түнхэнэй аймагта бурханда һүзэглэдэг 271 хүнүүдэй 250-ниинь һургуулигүй, наһатайшуул байгаа. Энээн дээрэһээ хараад үзэхэдэ, ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадуулха, юрэнхы эрдэм дээшэлүүлхэ, хүн зоной культурна эрилтэ һайнаар хангаха — эдэ бүгэдэ олониитые атеистическээр хүмүүжүүлгэдэ тон шухала һуури эзэлнэ.

Ямар хүнүүдэй һүзэглэдэг байһыень шэнжэлэлгэ хадаа атеистическэ пропагандада мүн лэ шухала һуури эзэлдэг байна. Жэшээнь, һүзэглэдэг хүнүүдэй 60—70 процентнь эхэнэрнүүд гэжэ элирүүлэгдээ. Тиимэһээ шажантай тэмсэхэдээ, нэн түрүүн эхэнэрнүүдые хараадаа абамаар.

Манай Буряадай республикада байдаг Ивалгын дасанда, мүн Улаан-Үдын православна церковьтэ илангаяа мүргэлэй үдэрнүүдтэ хүн зон олооропо ябадаг байна. Дасан, церковьһээ гадуур, үшөө нилээд олон шүтэдэг, һүгэдэдэг элдэб газарнууд — обоо, бариса, субарга, үлэ гэхэ мэтэ байха. Тэрэшэлэн баһа аршаан булагууд һүгэдэдэг, шүтэдэг нангин газарнууд гэжэ нэрлэгдэдэг. Буряад хүдөө нютаг бүхэниие тойроод нэгэ-хоёр иимэ газарнууд бии гэжэ элирхэйлэгдэнхэй. Түнхэнэй, Хэжэнгын, Хориин аймагуудта имэрхүү «тахилгата» уула, обоо, аршаанууд илангаяа олон бии юм.

Зарим тахилгата газарнууд олондо мэдээжэ болошонхой. Жэшээлхэдэ, Түнхэнэй Буха-Ноён, Хан-Шаргай, Баргажанай Бархан, Хэжэнгын Буурал-Баабай, Хяагтын Хүгтэй-Хан, Сэлэнгын Буриин-Хан гэжэ газарнуудта зон олооропо ошодог.

Эдэ бүхы обоо, субарга, барисатай газар бүридхэлдэ абажа, тахидаг шэнэ газар нэмүүлэнгүй, энээн тухай совет хуули наринаар сахиулха, хадын оройгоор мунхан хамаагүй бодходог хүниие харюусалгада хабаадуулхаар саг болоо гэжэ һанагдана.

Һүүлэй жэлнүүдтэ эндэ-тэндэ обоо тахилгые олон хүнүүдэй хабаадалгатайгаар, буряад арадай заншалта наадатайгаар—бүхэ барилдаан, мори урилдаан гэхэ мэтэнүүдтэйгээр үнгэргэдэг болонхой. Хараад үзэхэдэ, мүнөө үеын һайндэрнүүд хүдөөдэ һонирхолтойгоор, хүн зоной оюун бодолоо хаанамаар үнгэргэгдэжэ шадагданагүй гэжэ тэмдэглэхэээр.

Наһа бараһан хүнүүдые хүдөөлүүлгэдэ шажан шүтэлгын ёһолол баримталдаг гурим байһан зачдаа. Буряадууд лама, бөөнэрэй урданай гуримаар хүдөөлүүлдэг, зарим ородууд хуушанайхяараа «буянгыень» хэдэг зандаа. Зарим газарта кладбищинууд оройдоо орхигдошонхой гэжэ хэлэхэдэ буруу болохогүй. Кладбищинууд хадаа мүн лэ ниитын газарнууд, тиимэһээ тэндэ бүхы юумэн мүнөөнэй эрилтын ёһоор хэгдэхэ ёһотой гэжэ нютаг нютагай засагаархид, ниитын организацинууд нэгэ һаа мартадаг, үгы һаа хайхардаггүй гээшэ ха.

Шажанай үлэгдэлнүүд манай байдалда хоро хүргэнэ, коммунис байгуулалтын хэрэгые хойшо татана. Шажан мүргэл хадаа идеализмын эгээл бүдүүлиг аргань болоно. Энэ номнолой ёһоор дэлхэй дээрэхи хамаг юумэн бурханай хүсөөр бии болгогдоһон гэдэг. Эгээл тиимэһээ хүнэй ухаан бодол, тэрэнэй хүсэл эрмэлзэл ажабайдалда хэрэгтэй юумэ үгэхэгүй гэнэ. Зол жаргалтайгаар, амгалан һайнаар ажаһуухын тулада мүргэхэ шүтэхэ, үргэл үргэхэ хэрэгтэй гэжэ номноно. Шажанай үлэгдэлнүүд хүнэй ухаан бодолые мүргэлэй мананда төөрюулнэ, ажалһаа һамшаажа, хүсэ шадалаа, зөөри зөөшөө хии тала руу гаргашалхыень баадхана. Жэшээнь, 1967 оной зун Яруунын аймагай Шэрэнги, Улхасаа тосхонуудта хоёр субарга барилгада бүлэ бүхэнһөө 5-һаа 50 түхэриг хүрэтэр суглуулаад, үшөө хэдэн үдэрэй турша соо нилээд олохон хүнүүд совхозой автомашинануудые хэрэглэн, тахилга бүтээлгэдэ хабаадаһан байха юм. Үнгэрэгшэ жэлэй намар Кабанскын аймагта тахигдаһан тайлганда 700 гаран түхэриг суглуулагдажа, үргэлдэ гаргашалагдаа. Һүзэгтэй хүнүүдэй бишэрэлые һамбаашалан элдэб мэхэшэд хуурмаг үгэ тараагшадай зүгһөө һүзэгшэдэй мүнгэ зөөриинь һугалдаг ушар мүн лэ үзэгдэдэг гээшэ.

Шажан мүргэлдэ шүтэлгын, һүзэглэлгын ушар шалтагаануудые зүбөөр, научнаар тайлбарилха, ажалшадые атеистическээр хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриие онсо эрхэ байдалдань тааруулжа ябуулха ёһо гуримуудые зохёохо эрилтэ атеистическэ пропагандын ленинскэ ёһо гуримууд табидаг байна.

Манай обществодо шажан мүргэл гээшэ үнгэрһэн сагай үлэгдэл болоно. Эдэ үлэгдэлнүүдэй үшөөл бии байһан ушар хадаа гансал түүхэдэхи шалтагаанһаа болоно бэшэ, харин хүнэй гансаардалгаһаа, коллективһээ, ниитын ажалһаа таһарһанһаа уламжалдаг юм. Ушар имэһээ бурханда шүтэдэг хүнүүдэй олонхинь пенсидэ гарагшад, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд болоно.

Бурханда шүтэлгэ, һүгэдэлгын үлэгдэлнүүдэй һалаадүй байһан ушар шалтагаануудай нэгэн гэхэдэ, хуушанай ёһо гурим сахилга болоно. Юуб гэхэдэ, ахамад хүнүүдэй эдэ бүгэдые тахидаг, сахидаг байхадань, ушарыень һайса бодожо үзэншьегүйгөөр «аба баабайнар, үбгэ эсэгэнэрнай иигэдэг лэ байһан юм» гэһэн шалтагаанаар мүргэлдэ хабаатай ямар нэгэн заншал ёһолдог хүнүүд дайралдадаг юм. Тэрээнһээ гадна һүзэгшэ хүнүүд эрдэм һургуули багатай байдаг, ниитын ажалда ябадаггүй, соёл сурталай хэмжээ ябуулганuудта хабаададаггүй шахуу гэжэ хараада абаха шухала. Иигэжэ гээгдэһэн хүнүүд бурхан шажан тээшэ тэгүүлдэг, мүргэлэй ёһололһайндэрнүүдтэ хабаадажа, сэдьхэлээ ханадаг.

Шажанда эсэргүү хүдэлмэри ябуулхада, эдэ бүгэдэн айхабтар шухала удха шанартай юм. Бурхан шажантай тэмсэхэ хэрэг гансахан лэ соёл сурталай хүдэлмэреэр хизаарладаггүй байһаниинь элитэ.

Эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилхэ, ниитэ-политическэ ажал ябуулгада хабаадаха, культурна эрилтэ хангалга һайжаруулха — эдэ бүгэдэ материализмын үзэлөөр хүмүүжүүлгэдэ шиидхэхы удха шанартай болоно. Энээнтэй хамта атеистическэ хүдэлмэришье ябуулха хэрэгтэй байһаниинь элитэ.

Атеистическэ пропагандые шадамараар өөрын хараа шэглэлтэйгээр, үдэрһөө үдэртэ ябуулха ёһотой гэжэ ленинскэ ёһо гуримууд заана. Энэ хүдэлмэриие болгоомжотойгоор, һүзэгшэдэй сэдьхэл бодол дайрангүйгөөр, доромжолонгүйгөөр, ябуулха хэрэгтэй.

Шэнэ ёһо заншал ажабайдалда нэбтэрүүлхэ, естественнэ эрдэм ухаанай туйлалтануудые дэлгэрүүлхэ, шүтэгшэ бүхэнтэй тус тустань хүдэлмэри ябуулха, хүн бүхэнэй байдалтай һайнаар танилсаха, сэдьхэл бодолыень элирүүлхэ—эдэ бүгэдэн хадаа совет хүнүүдые атеистическээр хүмүүжүүлхэ шухала онол аргануud мүн болоно.

Научно-атеистическэ хүдэлмэри урагшатайгаар ябуулхын тулада тусхай атеистнүүд хэрэгтэй. Колхоз, совхоз, эмхи зургаан, предприяти бүхэндэ иимэ хүнүүд байха ёһотой. Эдэниие һургаха, туһалха хэрэгтэй. Энэ талаар Түнхэнэй аймагта горитой хүдэлмэри ябуулагдана. Һүүлэй үедэ атеист-пропагандистнарые бэлдэлгээр мүн Хэжэнгын аймагта нилээд хүдэлмэри хэгдэжэ байна.

Зүгөөр атеистнүүдэй семинар, шажанда эсэргүү ямаршье хүдэлмэри ябуулдаггүй зарим аймагууд бии. Һүүлэй табан жэлэй турша соо республика доторнай оройдоол гурбан семинар-зүблөөн үнгэргэгдэһэн байна. Иимэ семинарнуудые ходо хэжэ байгаа һаа һайн.

Атеистнүүдые, олониитые тусхай атеистическэ литератураар түгэс хангаха эрилтэ табигдана. Хараад үзэхэдэ, энэ талаар ябуулагдаһан хүдэлмэри тон бага. Бэлдэгдэһэн лекци, тусхай номууд аймагуудта үсөөн.

Атеистическэ хүмүүжүүлгэ — соёл сурталай хүдэлмэриин таһаршагүй хубинь болоно. Коммунис хүмүүжүүлгын энэ шухала һалбарида онсо анхарал хандуулха эрилтэ мүнөө үеын ажабайдал манай урда табижа байна.

Т. МИХАЙЛОВ,
түүхын эрдэмэй кандидат, «Знание» бүлгэмэй республиканска организациин атеизмын научно-методическа соведэй түрүүлэгшэ.

...ДЭБХИ ЕХЭТЭЙШУУЛ

АРАДАЙ ТЕАТРНУУД

...нскын аймагай арадай театр — республикымнай үнинэй коллек...нэгэн. Иван Петрович Кочетов — театрай режиссёр — иигэжэ ...«Театраймнай эхи татагшад нютагайхидтаа нилээдхэн үнинэй зү...харуулдаг байһан түүхэтэй. Үшөө 1892 онһоо Островскиин, ...Горькиин пьесэнүүд эндэ табигдадаг байһан. Түрүү үзэл бодолоо...засагтай багтахаа болижо, Сибирь руу сүлүүлһэн ородой интел...элдэб түлөөлэгшэд тэдэ эдэбхитэдэй дунда олон байгаа. Тэрэ ...зоной дунда соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулха зорилготой Ара...ангуудые (Народные дома) хэрэглэжэ, эрхэ сүлөө тухай хөөрэ...хүндэ дарлалтын урдаһаа тэмсэхые уряалха гэжэ оролдодог һэн ...э.

...ссёр мүн бусадшье олон һонирхолтой баримтануудые дурдаба. ...энэ драмколлектив арад зоной дунда түрүү үзэл бодол нэбтэ...ажабайдалдахи хубилалтанууд тухай ойлгуулха гэһэн анханайн...о алдалгүй абажа ябаһан, тэрэнээ мүнөө хүрэтэр үргэлжэлүүл...имэ нэгэ һайн һайхан габьяатай. Он жэлнүүдэй ошохо бүри шэнэ ...артистнууд театрта ерэдэг байгаа. Гэбэшье коллективэйнгээ ...дадай захалһан заншалые эдэнэр алдаагүй. Жэшээнь, совет ...театрнуудта табигдажа эхилһэн «Платон Кречет», «Машенька» ...элитэ зүжэгүүдые 1930-аад онуудта кабанскынхид нютагтаа ...айһан. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ тус драмколлектив ...гвардия» гэжэ зүжэг, «Запорожец за Дунаем» гэжэ оперо ба ...томо зохёолнуудые гүйсэдхэһэн, Буряад орондоо суурхаһан ...рин 1960-аад онһоо Островскиин «Без вины виноватые», «Гю...желло», Софроновой «Стряпуха», «Стряпуха замужем» гэһэн ...ые табяа. Харин 1966 ондо эдэ эдэбхитэйшүүлэй коллектив ара...р болгогдоһон юм.

...о амжалта туйлаха гээшэ юрын хэрэг бэшэ. Эрмэлзэл, үүсхэлээр ...кусстводо дуратай, шударгы, бэрхэ бэлиг тэй эдэбхитэдээр олон ...кабанскынхид иимэ театртай болоо ха юм. Тэдэнэй ёһотоор ...лһаниинь имагтал Совет засагай үедэ үнэхөөр тобойһон байна. ...В. И. Ленинэй: «Искусство — арадай хэрэг мүн» гэһэн сэсэн ...нүүдэй үнэтөөр бэелһые одоол харуулна бшуу. Мүнөө үеын со...тусхай мэргэжэлтэ театрнуудай наада хаража сэдьхэлээ ханаад ...гүй, харин тэрэниие өөһэдөө бэелүүлхэ гэжэ оролдодог. Иимэ бэ...уд Кабанскын аймагта олон. «Забайкальский» совхозой хүдэлмэ...енсидэ гараһан З. В. Дощенкова, аймагай хүүгэдэй хүгжэмэй ...н директор В. Н. Корнеев, хүүгэдэй саадай хүмүүжүүлэгшэ ...уева, аймагай газетын редакциин харюусалгата секретарь В. А. ...театрта 10 жэл таһалгаряагүй хүдэлжэ байһан Т. И. Астраханцев ...ад театрайнгаа ажалые саг үргэлжэ ябуулжа байдаг, хүсэ шада...нгүй үгэһэн, үгэдэг хүнүүд.

...и театрай хүдэлмэри хүнгэн бэшэ хэрэг гэжэ хэншье мэдэнэ бэ...най гансахан режиссёрһоо бэшэниинь ондоо тээ, тусхай өөрын ...нүүд, гэр бүлэтэй, олон үхибүүдэй эхэ, эсэгэнэр. Теэд арад зон...эй юумэ хэжэ ябаһанаа үнэхөөр мэдэхэ, нүхэдөө найдуулха эрмэл...үүдтэй байһандаа олониитын урдахи үүргээ урагшатай бэелүүл...даа. Эдэ эдэбхитэдые ударидахаар бэрхэ хүнүүдэй үгы һаа, ехэ ...лэхэгүйнь мүн лэ мэдээжэ. Энэ талаар Кабанскын арадай театр ...антай байһан гэхэдэ алдуу болохогүй. Гушаад онуудта нүхэр ...олон зүжэгүүдые табяа, дайнай үеын ба тэрэнэй удаадахи жэл...коллективые эдэбхитэй нүхэд Илухалов, Тронов, Батуева гэг...һан. Харин һүүлэй жэлнүүдтэ А. Нац, В. Н. Корнеев гэгшэд ...удаар хүдэлөө. Мүнөө театрай режиссёр Иван Петрович Коче...Сибириин культурын институтда заочноор һурадаг. Хоёр жэлэй ...Улаан-Үдын соёл гэгээрэлэй училищи дүүргэхэдээ, Кабанскын ...атрай сцена дээрэ А. Софроновой «Судьба индейки» гэжэ зүжэг ...пломоо хамгаалһан байна. Тэрэ зүжэгынь мүнөөшье театрай ре...байдаг. Тэрэшэлэн А. Ольшанскиин «Гибель Алмазова», ...ын «Отважное сердце», А. Кузнецов, Г. Штейн гэгшэдэй «В од...де» гэһэн зүжэгүүдые табяа юм.

...зүжэгүүдые манай ниислэл хотын олониитэ апрель һарын һүүл ...анскын аймагай үдэрнүүдэй Улаан-Үдэдэ үнгэргэгдэхэдэ, хара...а һэн. Тэдэнэй гүйсэдхэһэн «Отважное сердце», «В одном городе» гэжэ зүжэгүүд харагшадта илангаяа ехээр һайшаагдаһан байна. Жэшээнь, Улаан-Үдын шэлэй заводой соёлой ордондо зүжэгөө табиһанайнь һүүлээр, шэл шудхалгын цехэй мастер С. С. Прохоровтой уулзажа, һанамжынь асуухадамнай: «Арадай театр гэлсэхыень дуулахаһаа бэшэ, тэдэнэй наадандa ябажа үзөөгүй байшооб. Харин мүнөө кабанскынхидай зүжэг харахадаа уран һайханай эдэбхитэдэй наадан{да} байнаб гэжэ ойлгоогүйб. Ехэл бэрхээр наадана даа»,—гэжэ хэлээ һэн. Нүхэр Прохоров өөрөө театрта ябажа, шэнэ зүжэгүүдые харажал байдаг хүн. Тиимэһээ арадай театрайхидые театр мэдэхэ хүнэй магтахадань баярлахаар байгаа һэн. Артистнарынь ажалдаа харюусалгатайгаар хандадаг, бэлиг шадабаряа саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байдаг. Тиин тэдэнэр театрайнь эхи табиһан нүхэдэй арад зондо аша туһатай һайн һайхан заншалые үргэлжэлүүлнэ. Тэдэнэр хүн зонтоёо нягта холбоотой, урдахи зорилгоёо бэелүүлхэ хэрэгтэнь туһалалсана. Гансахан шэнэ жэлдэ табиһан наадыень, ябаһан колхоз, совхозуудыень тоолохо болоо һаа, угаа олон. Жэшээнь, февралиин 21-дэ Оймортo, мартын 1-дэ Тресково тосхондо, мартын 19-дэ Байгалай совхоздо, мартын 21-дэ «Шергинский» совхздо, мартын 29-дэ Ехэ-Гол һууринда гээд, бүхы апрель һарын тэн болотор ажалшадта наадаяа харуулжа ябаһан байна. Тэндэһээ Улаан-Үдэ ерээд, һөөргөө бусахадаа үнөөхил харгыдаа. Мүнөө хабарай тарилгада ябагшадай дунда соёлой хүдэлмэри эмхидхэлсэнэ.

Үнэтэ үүргээ иигээд дүүргэжэ ябаһан нүхэдэй ажал тиимэшье хүнгэн бэшэ. Зүжэгтэ хабаадагшад бултадаа — ажалтай, гэр бүлэтэй хүнүүд. Энэ театр дуратайдаа хүдөө гараха өөрын машинагүй, зүжэгтөө үмдэхэ хубсаһа хунараар, элдэб хэрэгсэлнүүдээр дуталдадаг, эдэ бүгэдые өөһэдөө элдэб аргаар хүсэлдүүлдэг гээшэ. Тиимэһээ КПСС-эй Кабанскын райком, аймгүйсэдком, аймагай ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, бүхы зон өөһэдынгөө арадай театрта, хабаададаг хүнүүдтэнь али болохо туһаламжа үзүүлжэ, урма зоригыень дэмжэжэ байха зэргэтэй. Тус театр ажалшадай дунда сэгнэгдэшэгүй ехэ үүргэ дүүргэнэ. Энэмнай хэдыхэн хүнэй эдэбхи үүсхэл бэшэ, харин бүхы аймагай олониитын хэрэг болоно ха юм.

Д. ЭРДЫНЕЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кабанскын арадай театрай «Барометр шуурга харуулна» гэжэ зүжэгһөө. Ф. СОРОКИНОЙ фото.

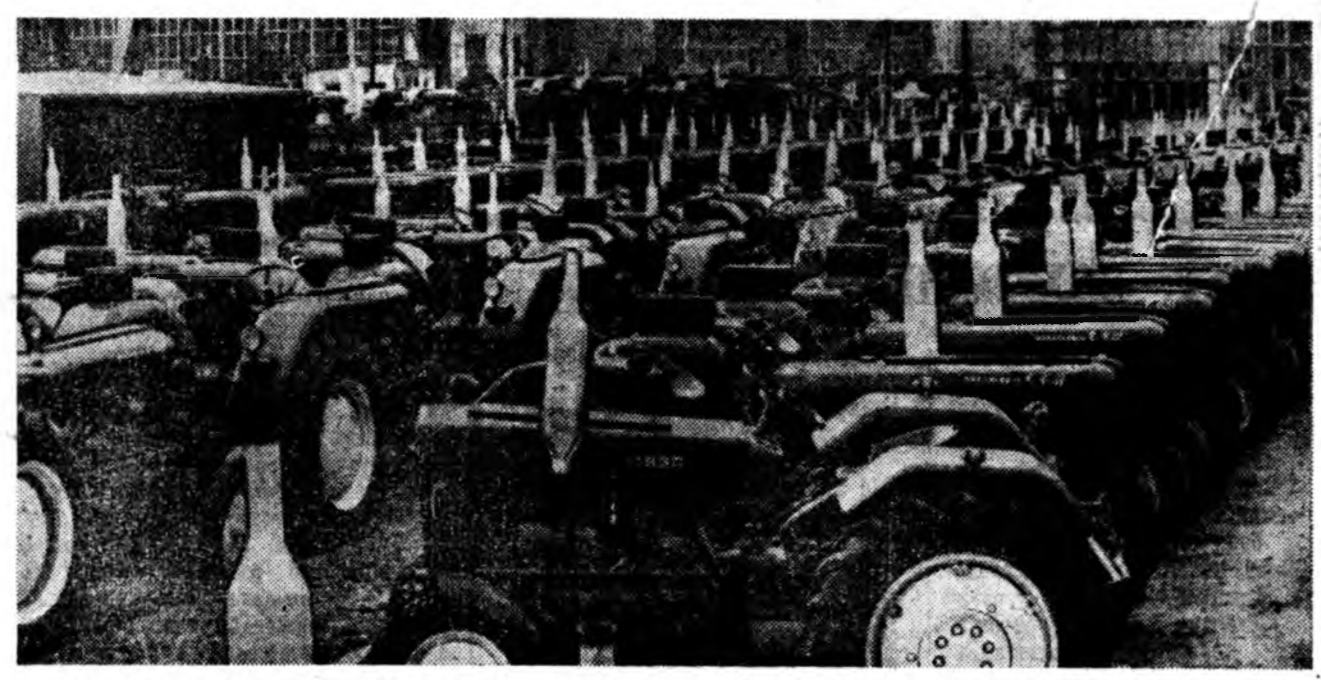

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Варшавын «Урсус» гэжэ заводой бүтээн гаргадаг «Урсус» С-4011» түхэлэй шэнэ тракторнууд ороной хүдөө нютагуудта эльгээгдэхээ байна. ЦАФ—ТАСС-ай фото.

ЭРМЭЛЗЭҺЭН ХҮН ҺАНАҺАНДАА ХҮРЭХЭ

— Анна, ши оёдолшон болохо һанаатай аалши? Би шамайе юундэшьеб медицинскэ хүдэлмэрилэгшэ болохо аабза гэжэ ходо һанадаг байгаалби. Теэд яахаб. Эрмэлзэһэн тээшээ ябахал болоо гүбши даа,— гээд Наташа гэжэ хани басаганиинь харюу хүлеэн дуугай зогсобо.

Хани басагадтаа һанаһанаа даб гэһээр хэлээд орхидоггүй, бодолдо баригдан, дуугай тээшээ ябадаг Анна ехэнүүд сэнхир нюдөөр Наташые алдангүй харан байтараа, энеэбхилэн татажа, толгойгоо дохёод:

— Шиидээб даа. Улаан-Үдэ ошохом. Эжымни уран гартай байнаш. Басагамни оёдол хэдэг һааш таатай һэн гэжэ үни заяанда намайе гүйгаа бэлэй. Жэл һурахаб. Шамдаа дуратай платииш оёдог хүн болохоб,—гээд шоглонгёор дуугархадань, хани басаганиинь ханхинаса эльгэ хатаад:

— Үнэн гү? Гараа үтэ,—гэбэ.

Гараа һарбайхын орондо Анна иигэжэ харюусаба.

— **Болил даа. Үнэхөөрөө намда этигэнэгүй гээшэ гүш?**

— Этигэнэ, этигэнэ. Зай, һанаһан хүсэһэндөө хүрэжэ үзыш даа.

Анна басаган нээрээшье эрмэлзэлээ бэелүүлжэ, Улаан-Үдэ хотодо оёдолшоной мэргэжэл нэгэ жэл шудалаад, Бэшүүрэйнгээ хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангадаг комбинадта хүдэлхээ ерээ һэн.

Эсхэхэдээш, оёходоош зүү барижа хүргаараа гүйлгэхэдөөш Анна басаган аргагүй бэрхэ, уран шадамар байһанаа түрүүшын үдэрһөө харуулаад орхёо һэн. Нэгэ һара хүдэлөөд байхадаа, өөгүй бэрхээ мэдүүлээ. Хүдэлһэн саг соогоо нэгэшье голодоһо гаргабагүй. Уданшьегүй Бэшүүр тосхоной ажаһуугшад Анна Титовнада оюулха хубсаһа хунараа олоороо захил хэдэг болоод орхёо һэн. Һара бүриингөө түсэбые холо үлүүлэн дүүргэдэг, туйлаһан туйлалтаараа һанаагаа амардаггүй бэлэй. Даруу номхон зантай, үсөөн үгэтэй, эрмэлзэл ехэтэй залуу басаган түргэн сагай болзор соо коллективтээ хүндэтэй боложо, комбинадай түрүү хүдэлмэрилэгшэдэй дэргэдэ гараад орхёо.

Энэ жэлэй эхеэр һэн. Комбинадай хамтын суглаан дээрэ иимэ асуудал гараба. Ушарынь хадаа Бага Хунилада хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ гүйлтые хангадаг павильон нээгдэхэ гэһэн байгаа. Городһоо ерэхэ мэргэжэлтэд олдоогүй. Теэд хэниие Бага Хунилын павильондо эльгээлтэйб? Хүн лэ гээд захаһаань эльгээжэрхихэ аргагүй. Шадамар, үүсхэл ехэтэй зониие эльгээхэ. Оёдолшоной цехтэ ошохо дуратайшуул олдобогүй.

— Анна Титовна залуугаараа ябаг лэ. Яһала бэрхэ оёдолшон ха юм,— гэжэ нэгэн тэндэһээ бэеһээ зайлуулһандал дуугарба.

— Анна юун гэжэ һананаш,— гэжэ павильоной директор асуугаадхиба.

— Найдаа һаатнай ошохоदо яахань даа,— гэжэ Анна арсангүй сэхэ табижархиба.

—Шамдаа найдангүй яахабибди,—гэжэ директор дуратайгаар дэмжээ һэн. Тиигэжэ Анна Пантелеева тус павильоной оёдолой цех даагшаар хүдэлхээ ерээ бэлэй. Өөрһөөнь ондоо нэгэшье оёдолшон үгы. «Ганса сусал гал болохогүй» гэлсэгшэ. Яалтайб? Хааһаа оёдолшодые олохоб? Тосхон соохи бага зэргэ оёдол хэдэг, уран гартай гэрэй эзэн эхэнэрнүүдээр уулзажа хөөрэлдэбэ. Олонхидынь арсалта хээ. Гансал Нина Алексеевна дуратайгаар үгэеэ үгэбэ. Орёо нарин оёдолой һургуули гараагүй хүндэ түрүүшын үедэ ямар байһаниинь эли ааб даа. Хүнэй бэеын хэмжүүр хайшан гээд абаха, эсхэхэ, оёхо тухай Анна Титовна тэсэбэритэй, оролдосотойгоор заажа ороо һэн.

— Намһааш үрэ гарахагүй хадаа. Болиһууб. Ондоо шадамар хүниие оложо аба,—гэжэ нэгэтэ ялалдаһандаа бага урмаа хухаранхгаар Нина Алексеевна хэлэбэ.

— Нина Алексеевна,—гэжэ Анна Титовна хандаба. — Минии һанахада, та бэрхэ оёдолшон болоо шадахат. Урмаа хухархатнай дан эртэ. Тэсэгты. Хургантнай үшөө нугархай бэшэ байна. Хүдэлһөөр байтарнай нугарха даа.

Иигэжэ залуу мастерай этигэл дүүрэн, һанаагаа зобонгёор хэлэхэдэ Нина Алексеевна оролдожо, хэһэн хүдэлмэридөө нарин нягтаар, ёһотойл эзэн янзаар хандадаг болоо.

Дүрбэ һарын турша соо Нина Алексеевна олон юумэндэ һураа, оёдолой талаар горитой юумэ мэдэхэ болоо. Энэ үе соо залуу мастерай баруун гарынь, найдамтай туһамаршань боложо шадаа. Түрүүндээ һууринай хүн зон үсөөнөөр захил хэдэг һэн. Тэрээн дээрэһээнь боложо түсэбөө зарим һарада дүүргэдэггүй байгаа. Өөһэдынгөө оедолшодтой болоһон зон дуратай хубсаһа хунараа захил хэжэ оюулдаг болонхой.

Үглөөгүүр эртэшэг дундуур бэетэй, механизатор хүбүүн оёдолой цехтэ оробо.

— Анна Титовна, танда үмдэ оюулха һанаатай энээхэн бүд магазинһаа худалдажа абабалби. Тээсгэн город ошоходом таарамжатай үмдэн олдожо үгөөгүй. Николай нүхэрэйнгөө шэнэ үмдэ үмдөөд ябахада хаанаһаа абааш гэхэдэм танда оюулааб гээ.

— Болонгүй яахаб. Юунэй түлөө оедолшод һуугаа зонбибди,— гэжэ Анна Титовна зугаатайгаар дуугарба. Хэмжүүрынь абаад иигэжэ нэмээ һэн.

— Гурба хоноод ерээрэй. Харахаш.

— Эндээ үмдэтэй болошохо аад, городоор бэдэржэ зободогнай муу байна даа. Юрэдөө бидэш городойхидһоо дутуугүй һуудаг болоод байнабди. Телевизорш харадаг болообди,— гэжэ механизатор хүбүүн хүхинэ. Удааншье болонгүй Анна урданайнгаа хани басаган Наташатай уулзаа һэн. Һонин һайханаа һуралсаһаар Анна оёһон плати, үмдэнүүдээ дэлгэн байжа хани басагандаа үзүүлбэ.

— Бэрхэш, Анна. Би найдаа һэм. Зай мүнөө намдаа плати оёжо үгэхэ болоолши даа.

— Арсалта юун байхаб. Ёһотойхон плати оёжо үгэхэб,—гэжэ Анна Титовна хани басагаяа этигүүлбэ.

Б. НАМДЫКОВ.

ТОЛИЛОГДООГҮЙ БЭШЭГЭЙ МҮРӨӨР

ХҮЛЕЭГДЭҺЭН АЙЛШАД

...ын аймагай Загастайн ...лээд ехэ соёлой байшан... 260 хүнэй һууритай. ...кино, концерт хаража, ...байдаг. Һаяхан Улаан...үнинэй хүлеэгдэһэн ар...ерэжэ, совхозой ажал...даа харуулха болобо. ...байтарнай иимэ ушар ...оо. Хүн зоной үдэшэн...ай зүжэг наада харахаар ...билет абаһан хойноо ...най үбдөө» гэһэн сонос...хэ. театрайхид наадая... ...городоо ябашоо бэлэй. ...үбдэшэхэдэ, һэлгэхэ хүн олдодоггүй юм гү гэһэн асуудал театрай хүтэлбэрилэгшэдэй урда табиха байнабди гэһэн удхатай статья редакцида абтаһан.

Дурсагдагша асуудалаар хэмжээ абахын тула тус бэшэг Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрай хүтэлбэрилэгшэдтэ эльгээгдэһэн юм.

«Байгша оной апрелиин 5-най үдэр Загастай тосхондо Ц. Галановай «Намарай гурбан үдэр» гэһэн зүжэг харуулхаар тиишэ ошоһон байгаабди. Зүгөөр зүжэгэй гол рольдо наададаг Буряадай АССР-эй габьяата артист В. И. Амхановагай үбшэлһэнһөө уламжалан, наадаяа болюулха баатай болгоһон байгаабди. Артист Амхановагай врачта үзүүлхэдэнь, зүжэгтэ наадахаһаа байтагай, больницада орохо гэһэн юм. Тиихэдэ манай театрай артистнар хоёр бүлэг боложо, республикынгаа хүдөө нютагуудта гараһан дээрэһээ тус рольдо наадаха артист үгы байһан. Тэрэ үдэр совхозой директор, парткомой секретариин конторо доо үгы байхадань, болоһон ушар тухайгаа совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ, дунда һургуулиин директортэ дуулгаһан байгаабди. Мүн энээн тухай Загастай тосхоной медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд һайн мэдэхэ байха. Энээнһээ гадна театрай кассир Изеева үдэрэй 4 часһаа дежурлажа, билет абахаяа ерэгшэдтэ «наадан болохогүй» гэжэ уридшалан һануулһан байгаа гэжэ театрай директор нүхэр Балбаров, партбюрогой секретарь нүхэр Пурбуев манай редакцида мэдээсэһэн байна.

МАНАЙ АЙЛШАД

К. Симоновэй «Под каштанами Праги», А. Штейнэй «Последний парад» гэжэ зүжэгүүдээр Шэтын драмтеатр Улаан-Үдымнай Ленинэй орденто опера болон баледэй театр соо гастролёо эхилбэ. Дээдэ зураг дээрэнь «Под каштанами Праги» гэжэ зүжэгһөө сцена. Доодо зурагтань А. Штейнэй «Последний парад» гэжэ зүжэгһөө нэгэ сцена харуулагдана.

Н. ЕФИМОВЭЙ фото.

ХҮШӨӨ НЭЭГДЭБЭ

Май һарын нарата дулаан үдэр. Үглөөнһөө хойшо үүлэгүй байба. Уданшьегүй гоёлойнгоо хубсаһа үмдэһэн хүнүүд Шэбэртын үйлсэдэ үзэгдөөд, клуб тээшэ зүг барин гэшхэлэлдэжэ эхилбэ. Үдэрэй 12 саг. Совхозой клубай хойнохоно олон тоото зон суглараад, хүхюу зугаатайгаар хоорондоо хөөрэлдэнэ. Һургуулиһаа горно барабан хоёрой шанга абяан соностожо, плакат, лозунгнуудые барниһан һурагшад клуб тээшэ хүхюу солбоноор алхалалдан ерэбэ.

«Дайн манда хэрэггүй! Амгалан байдал мандаха болтогой! Баатарлиг Вьетнамһаа гараа зайлуулагты! Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда эрэлхэг габьяатайгаар унаһан нютагайнгаа хүбүүдтэ мүнхын алдар соло хүсэнэбди!» — гэһэн үгэнүүд сэдьхэл хүдэлгэн, уряа лозунгнууд дээрэ эли тодоор аржылдан харагдана. Иимэ үгэнүүдэй бэшээтэй байһаниинь гайхалгүй. Юуб гэхэдэ, нютагайхидынь, Шэбэртын дунда һургуулиин һурагшад Эхэ оронойнгоо ерээдүйн зол жаргалай түлөө эрэлхэгээр тэмсэн дайнда унаһан хүбүүд, басагадтаа бодхоогдоһон хүшөө нээхээе суглараа бшуу.

Үндэр гэгшын хүшөө холоһоо хүнэй дура татан харагдана. Хүшөөгэй дэргэдэ партиин Бэшүүрэй райкомой секретарь В. Б. Танхаев, военком И. Е. Русин, Бэшүүрэй совхозой директор Б. Б. Юмсунов, аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй секретарь В. Б. Бадармаев гэгшэд ерэбэ. Бэшүүрэй совхозой директор нүхэр Юмсунов үгэ хэлэхэ зуураа иигэжэ тэмдэглэбэ:

— Нүхэд! Бидэнэр мүнөөдэр немец фашистнуудые дарахын тула улаан шуһаяа хайрлангүй тэмсэжэ, баатарлигаар һаһа бараһан нютагайнгаа хүбүүдтэ хүшөө нээлгэдэ суглараабди. Тэдэнэр тухайгаа хэзээдэшье мартахагүйбди.

Удаань нүхэд Танхаев, Русин гэгшэд дэлгэрэнгы үгэ хэлээ. Шэбэртын дунда һургуулиин интернадай хүмүүжүүлэгшэ Б. Ц. Цыренжапов залуу үетэнние иигэжэ уряалаа:

— Харата муухай Гитлер хүн түрэлтэниие уршаг гайда оруулһан, зарим яһатаниие үндэһөөрнь үгы хэхэ һэдэлгэ гаргаһан байна. Энэ һэдэлгыень манай баатарлиг арад оройдонь үгы хэжэ шадаа. Тэмсэлдэ унаһан нютагайхидайнгаа мүнхэ нэрэдэ хүрэмөөр хэзээдэшье ябахатнай болтогой!

Бэшүүрэй совхозой, Шэбэртын дунда һургуулиин комсомолой организацинуудай зүгһөө дурасхаалай халуун үгэнүүд соностоо. Шэбэртын сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Ю. Д. Дагбаевтай хөөрэлдэхэдэмнай иигэжэ хэлэбэ:

— Һаяхан манай сомоной Соведэй мэдэлэй газар дээрэ байдаг Баруун-Гутайда хүшөө нээгээбди. Мүнөө Шэбэртэ нютагта нээгдэбэ. Нютагайхидайнь хүбүүдэйнгээ баатарлиг ябадалые хэтэ мүнхэдэ мартангүй ябахын гэршэ энэ болоно. Гансахан Шэбэртэ нютагһаа дүшэ гаран хүн дайнда мордоһон. Тэдэнэй арба найманиинь алдар солоёо мүнхэрүүлэн, дайнда габьяа ехэтэйгээр унаа. Эдэ нүхэдэйнгөө нэрые хүшөө бодхоон мүнхэлөөбди.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнһаа элүүр энхэ бусаһан фронтовигуудай эндэ бултадаа сугларһаниинь гайхалгүй.

Үбсүү дүүрэн орден, медальнуудаа яларуулһан аха нүхэдэйнгөө хүшөөгэй дэргэдэ зогсоходо омогорхол түрэмөөр байгаа. Хүшөөгэй нээгдэжэ, баглаа сэсэгүүдэй табигдаһанай, сэдьхэлэй халуун үгэнүүдэй хэлэгдэһэнэй һүүлээр дайнда хабаадагшадта «СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй 50 жэл» гэһэн медальнууд барюулагдаа. Совхозой хүдэлмэришэн, хэдэн орден, медальнуудые яларуулһан Цыбикжаб Дамдинович Дамдиновта дүтэлбэбди.

— Хүшөө дээрэ бэшэгдэһэн хүнүүдые бултыень мэдэхэ байһанби. Дайнда ябахадаа тэдэнэй олонхидһоонь бэшэг абадаг байгааб. Даши-Цырен Содбоев Дабаа Цыренов хоёрой бэшэг мүнөөшье хүрэтэр бии. Ехэ һайн нүхэдни байһан юм. Дайшалхы ябадал тухайгаа хоорондоо ходо бэшэлсэдэг һэмди. Одоол эрэлхэг нүхэдтэй байһандаа омогорхо-огби.

«Мүхэхэгүйл алдар солотнай, хэзээдэшье, холын дайдада унаһан таанадаа мартахагүйбди» гэһэн гүнзэгы мэдэрэл эндэ сугларһан хүн бүхэнэй зосоо хадуугдан үлөөл.

Ц. ХАМАЕВ.

ТАСС-ай СПОРТЫН ЛЕНТЭҺЭ[...]

* * *

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. [...] кын олимпиадын мүнгэн [...] хүртэһэн Ромуальд Клим [...] хотодо үнгэргэгдэһэн Прибал[...] болон Белоруссиин хүнгэн [...] дуудай мүрысөөндэ хабаад[...] даа, 73 метр 36 сантиметр[...] шэдэжэ, СССР-эй рекорд то[...]

БАСКЕТБОЛ. Спортын [...] лөөр эрэшүүлэй дунда оро[...] рүү һуури эзэлхын түлөө [...] сөөн зургаа һарын тур[...] гэлжэлһэн байна. Тэрэнэй д[...] армиин түбэй спортивна [...] спортсменууд (ЦСКА) ю[...] илажа гараба. Тбилисиин [...] мо» мүнгэн, Ленинградай [...] так» бронзо медальнуудта [...]

БОКС. Румыниин туб[...] рест хотодо эхилһэн Евро[...] рүү һуури эзэлхын түлөө [...] сөөнэй түрүүшын үдэр ма[...] ной түлөөлэгшэ, олимпийско[...] нуудай чемпион Валерий С[...] Польшын боксер Прохоня [...] илаба. Волгоград хотын В[...] Трегубов (1-дэхи дунда ш[...] тэй) ГДР-эй Дан гэгшые [...] оруулаа. Хүнгэн шэгнүүртэй [...] Кулагин (Москва) Ирланди[...] сер Даулинг гэгшэдэ илагд[...] толий Семенов (Саратов) [...] хүнгэн шэгнүүртэй юм. Тэр[...] (Польшо) гэгшэдэ шүүгдэ[...]

Мүрысөөнэй хоёрдохи [...] эгээн хүнгэн шэгнүүртэй [...] гай Николай Новиков Дан[...] сер Грот гэгшые, мүн лэ [...] Владимир Тарасенков Энэ[...] ги) гэгшые илаһан [...] Энэл үдэр манай ороной [...] шэ, хүндэ шэгнүүртэй Ал[...] Васюшкин Хуссинг (ФРГ) [...] илагдаа.

* * *

ШАТАР. Ярославль хот[...] гэргэгдэһэн эхэнэр шат[...] уласхоорондын мүрысөөн[...] Скегина (Москвагай облас[...] жа боломоор 13 очкоһоо 10[...] лоод, түрүү һуурида гар[...] мүрысөөндэ совет шатар[...] гадна, Болгарин, Голл[...] Англиин, Венгриин түлөө[...] хабаадалсаһан байна.

* * *

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. [...] **ФРГ** хоёрой мүрысөөндэ [...] табан зүйлөөр нэгэн доро [...] дэз, Баруун Германиин т[...] шэ Хельда Розендаль 502[...] той болоод, дэлхэйн шэн[...] тогтообо. Тэрэ хадаа даб[...] 100 метрэй зайе 13,6 секу[...] дабажа, 13 метр 26 сант[...] ядро түлхижэ, 165 сантим[...] дэрые, 6 метр 21 сантиме[...] харайжа, мүн 200 метр[...] секунда соо дабажа шада[...] на. Мария Сизякова ([...] хоёрдохи һуурида гараа.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

СЕНТО БАҺАЛ УРАГШАГҮЙДӨӨ

СЕНТО-гой соведэй сесси майн 26—27-до Тегеранда болоо. Энэ хадаа тэрээндэ хабаададаг оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй тус бүлэглэлэй тогтоһон сагһаа хойшо 16-дахи уулзалгань болоно. Зүгөөр СЕНТО-гой иимэ ехээр урагшагүйдэлгэ урда тээнь үнгэргэгдэһэн нэгэшье сесси дээрэ үзэгдөөгүй юм.

Оройдоол дүрбэ шахуу жэлэй турша соо оршоод урагшагүйлэһэн Багдадска мэдээжэ хэлсээнэй оронда 1959 ондо СЕНТО байгуулагдаа һэн. «Хойто зүгһөө аюул», тайлбарилан хэлэбэл, Советскэ Союзай зүгһөө аюул тохёолдоно гэжэ Дүтын Зүүн зүгэй оронуудые империалис хүсэнүүдэй айлгаха ябадалһаа үндэһэлэн байгуулагдаһан Багдадска хэлсээн шэнги СЕНТО мүн лэ иимээр байгуулагдаһан юм.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо үнгэрһэн 14 жэл хадаа бүлэглэлнүүдые байгуулха талаар һанаанһаа абаһан хуурмаг шалтагаануудай үндэһэ баримтагүй байһыень яһала хүсэдөөр гэршэлэн харуулаа. СЕНТО-до хабаададаг Азиин оронууд Советскэ Союзтай, бусад социалис гүрэнүүдтэй һүүлэй жэлнүүдтэ хани ёһоной харилсаа тогтоогоо. Эдэ оронууд иимэ харилсаа байгуулһандаа мүнөө гэмшэдэггүй байха юм.

Иранай, Пакистанай, Турциин олон элитэ политическэ ажал ябуулагшад хадаа СЕНТО мэтын сэрэгэй бүлэглэл эдэ оронуудта ямаршье удха шанартай бэшэ, экономическа ба социальна талаар харилсаа холбоо тогтоолгые түрүүшын ээлжээндэ табиха хэрэгтэй гээд мүнөө мэдүүлэт байна. СЕНТО хадаа «коммунизмда эсэргүү үзэл баримталдаг союз байхаяа болихо, харин тус районой гүрэнүүдэй аша туһада хамаатай асуудалнуудые шиидхэлтэдэ ажал ябуулгала зорюулха ёһотой» гээд сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Иранай гадаадын хэрэгүүдэй министр Захеди мэдүүлһэн байна.

Иранай харaa бодолые Пакистанай делегациин толгойлогшо дэмжээ, экономическа харилсаа холбоон «СЕНТО-гой шатаар холбоо байгуулха гол зүйл болоно» гэжэ тоолонобди гээд Азиин оронууд тусхай коммюнике соо анха түрүүнээ бэшүүлжэ шадаһан байна бшуу.

США-гай гүрэнэй секретарь Роджерс, Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Стюарт Тегеранай сесси дээрэ тад ондоо удхатай үгэнүүдые хэлээ. Тэдэнэр СЕНТО-гой сэрэгэй ябуулгануудые эдэбхитэй болгохо тушаа урда мэтэ оролдолго гаргахадаа, «Газаа талаһаа аюул тохёолдоно» гээд мэдээжэ баталамжануудые лабтаһан байна. Эдэ үгэнүүд Вашингтоной ба Лондоной «шэрүүн харaa шугамые» харуулна гээд Иранай «Кейхан интернэшнл» газетэ тоолоно.

Бүхы юумэн дээрэһээ хаража үзэхэдэ, Англиин ба Америкын түлөөлэгшэд хүсэһэн үрэ дүнгүүдээ туйлажа шадаагүй, Дүтын ба Дунда Зүүн зүгтэ империалис зорилгонуудаа дүүргэхэдэнь туһалха сэрэгэй-политическэ бүлэглэл болгон СЕНТО-е үлөөхэ гэжэ США-гай ба Англиин һанаашалһан зандаа байһые сесси харуулаа.

ҺУЖЭРӨӨХЭ ҺЭДЭЛГЭ ГАРГАҺААР

НАТО-гай оборонын түсэблэлгын комитедэй сесси Брюссельдэ майн 28-да болоо. Энэ хадаа өөрынгөө байгуулһан эзэрхэг түримхэй сэрэгэй бүлэглэлнүүдэй ябуулгануудые һэргээхын тула Холбоото Штадуудай һүүлэй үедэ эгээл лэ ехээр гаргаһан хүсэлэл оролдолгонь болоно. Баруун оронуудай газетэнүүдэй мэдээсэлнүүд дээрэһээ хаража үзэхэдэ, «Канадын асуудал» сесси дээрэ гол һуури эзэлээ. НАТО-дахи сэрэгүүдэйнгээ тоое усоон болгохо, ФРГ-гэй газар дээрэ байһан өөһэдынгөө 10 мянга шахуу солдадые гаргаха тухай Канадын шиидхэбэри Вашингтоной стратегүүдэй һанаае ехээр зобооһон байха юм. Тэдэнэр Канадын энэ шиидхэбэри бусад оронуудаар дэмжэгдэжэ болохо гэжэ ехээр айна. Сэрэгэйнь организаһаа Франциин гарахада һуларһан Хойто-Атлантическа бүлэглэлдэ Канадын шиидхэбэри (бусадаар дэмжэгдээд байгаа һаа) ехэ гай түбэг татаха байна бшуу. Тиимэһээ США-гай түлөөлэгшэд, тэдэнэй бонниско ба лондонско туһамаршад өөрынгөө түсэбые хубилгахыень, Канадын правительствые баадхахын тулада ехэ оролдолго гаргаа. Гэбэшье Брюссельдэ Канадын делегацида ехэ баалалта хээшье һаа, НАТО-гай ударидагшад имагтал Канадын түсэб бэелүүлхэ болзорые удааруулжа шадаһан байна.

Сессиин зүбшэхэ зүйлдэ оруулагдаһан бусадшье асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ шахардуу шангаар үнгэрһэн байха юм. Холбоото Штадууд НАТО-гай талаар өөрынгөө хананарые сэрэгэйнгээ бюджедүүдые нэмээхэ уялга абхуулжа шадаа, гэбэшье өөһэдынгөө һанаашалһан хэмжээтэйгээр нэмээлгэжэ шадаагүй. «Дундада далай дээрэхи далайн-сэрэгэй хүсэнүүд» гэжэ коммюнике соо нэрлэгдэһэн НАТО-гай баһа нэгэ «бригада» байгуулха тухай шиидхэбэри сесси дээрэ баталан абтаһан байна. Эндэшье өөрынгөө һанаашалгануудые зүбтүүлхын тулада «Советскэ Союзай зүгһөө аюул тохёолдоно» гэһэн хуурмаг баталамжанууд дурдагдаһан байна.

СУДАНДАХИ ХУБИЛАЛТАНУУД ТУШАА

Суданай — арбан дүрбэ миллион хүн зонтой африкан гүрэнэй — ажабайдалда шухала хубилалта болоо. Генерал-майор Нумейри түрүүтэй Революционно командованиин совет майн 25-да орон доторхи засаг түрые гартаа абаа. Шэнэ хүтэлбэрилэгшэдэй түрүүшын декредүүдээр Судан демократическа республика гэжэ соносхогдоо, шэнэ правительство томилогдоо. Ороной элитэ политическэ ажал ябуулагша, Верховно сүүдэй түрүүлэгшэ урдань байһан, 54 наһатай Бабикер Авадалла правительствые толгойлно.

Суданай мүнөөнэй хүтэлбэрилэгшэдэй засагые ооһэдынгөө гарта абахыень баадхаһан шалтагаанууд тухай, тэрэшэлэн тэдэнэй өөһэдынгөө үмэнэ табидаг зорилгонууд тухай шэнэ правительствын премьер-министр Авадалла радиогоор мэдүүлгэ хэхэдээ хөөрөө. Бэеэ даанхай болоһоор 13 жэлэй үнгэрбэшье, Судан тулюур экономикотой, байгаалиин үршөөлһөө хүсэдөөр дулдыдадаг, гээгдэнги орон байһан зангаараа гээд тусхайлан тэрэ хэлээ. Промышленностьда харийн капитал булюу һуури эзэлнэ. Гадаадын худалдаа наймаанда харийн монополинууд убайгүйгөөр эзэрхэжэ байдаг зангаараа.

Суданай шэнэ правительствын түлөөлэгшэдэй хэлэһэн түрүүшын үгэнүүдһээ хаража үзэхэдэ, тэдэнэр экономикын талаар хэдэ хэдэн горитой хэмжээнүүдые абахые һанаашална. Эдэ хэмжээнүүдэй гол шухалань гэхэдэ, харийн капиталые ябан ябан түрихэ зорилгоор илангаяа промышленностьда гүрэнэй секторые үргэдхэхэ ябадал болоно.

Бүхы гүрэнүүдтэй, түрүүшын ээлжээндэ социалис ба араб оронуудтай, хани ёһоной харилсаа холбоо бэхижүүлхые эрмэлзэжэ байһан тухайгаа шэнэ правительство мэдүүлээ. Суданай шэнэ правительствын абаһан гадаадын политическэ түрүүшын хэмжээнүүдэй нэгэн гэхэдэ, ГДР-ые мэдэрһэн ба тэрээнтэй дипломатическа харилсаа тогтооһон тухайгаа тэрэ мэдүүлээ.

Гадаадын политическэ иимэ харaa шэглэлэй Суданай гүрэнэй аша туһада тааралдаха байһаниинь сохомтой. Тиимэһээ энэ харaa шэглэлынь тус ороной түрүү үзэл бодолто олонийтын зүгһөө дэмжэгдэһэн байха юм.

В. ХАРЬКОВ, В. МЕТЕЛКИН, Е. ПОПОВ.
(ТАСС).

ШЭНЭ ЗОХЁОЛНУУД

НОМОЙ ТАГ

Хальмагай уран зохёолшо Эренцен Лиджиевэй «Тугасай далинууд» гэжэ ном һаяхан буряад хэлэн дээрэ манай республикын номой хэблэлээр гаргагдаба. Энэ ном үхибүүдтэ зорюулагдана.

Эренцен Лиджиев 1928 онһоо зохёол бэшэжэ эхилһэн намтартай. Ород хэлэн дээрэ оршуулагдаһан тэрэнэй «Жэлэй дүрбэн саг», «Долгин» болон бусадшье номууд олонийтэ уншагшадта мэдээжэ байха.

«Тугасай далинууд» гэжэ туужа дотор дайнай үедэ эхэ, эсэгээ алдажа үншэрөөд, үхибүүдэй гэртэ хүмүүжүүлэгдэһэн хоёр багахан үхибүүд тухай хэлэгдэнэ. Уран зохёолшо энэ номойнгоо удхые гаргахадаа, түрэл арадайнгаа аман зохёолһоо үндэһэлжэ бэшэһэн байна.

Буряадай хуушанай уран зохёолшо Дольен Мадасоной «Боосооото урилдаан» гэжэ шэнэ ном мүн лэ һаяхан хэблэгдэбэ.

Р-Х. БАДМАЕВА.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЭМСЭЛЭЙ ШУХАЛА ШАТА

СОФИ. (ТАСС). Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай Москвада болохоёо байгаа уласхоорондын зүблөөндэ зорюулан В. Найденовай бэшэһэн статьяе «Народна младеж» гэжэ газетэ июниин хоёрой номерто толилоо гээд БТА агентство мэдээсэнэ.

Империализмда эсэргүүсэн, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые ба нягта жагсаалые бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөн шухала шата, марксизм-ленинизмын үзэл суртаалай, пролетарска интернационализмын шэнэ илалта болохо үгэхэ гээд статья соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

ДЖ. НУМЕЙРИИН ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

ХАРТУМ. (ТАСС). Судан бэеэ абанги, бүрин эрхэтэйгээр ябуулга хэжэ шадаха гүрэн болоно гэжэ ГДР-ые мэдэрэлгэ гэршэлэн харуулна гээд харийн корреспондентнүүдтэ зорюулан өөрынгөө түрүүшын пресс-конференци хэхэдээ, Революционно командованиин соведэй түрүүлэгшэ Джафар Нумейри мэдүүлээ. Хэрбээ гансахан лэ Баруун Германиие мэдэрээд үлөө һаа, бэеэ абанги байлгаяа сахингүй гараһан болохобди гэжэ би һанаха байнаб гээд Нумейри үргэлжэлүүлэн хэлээ. Израилиие хүсэдөөр дэмжэдэг байһан дээрэһээнь бидэнэр Баруун Германитай харилсаагаа таһалдуулаабди.

«Майн 25-ай революци судан арадай хүсэл эрмэлзэлгые бэелүүлхэ үүргэтэй» гээд Революционно командованиин соведэй түрүүлэгшэ онсолон тэмдэглээ.

Социалис оронуудтай экономическа харилсаа үргэдхэхые Суданай хүсэдэг байһые түгэсхэлдөө Нумейри лаблаһан байна.

Вавра городто хэблэлэй һайндэр болобо

БРЮССЕЛЬ. (ТАСС). Бельгиин коммунистнуудай хэблэлэй органууд болохо «Драпо руж», «Роде ваан» гэжэ газетэнүүдэй нийтын һайндэр Вавра городто болоо. Городой стадионой талмай дээрэ болоһон һайндэртэ Бельгиин ажалшад (тиилээд олониинь газетэнүүдые тараагшад), КПБ-гэй түрүүлэгшэ Марк Дрюмо түрүүтэй партиин хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад ерэһэн байна.

В. РОШЕГЭЙ МЭДҮҮЛГЭ

ПАРИЖ. (ТАСС). Жак Дюкло һунгалтын үедэ ехэ амжалта туйлаа, тэрэниие олон миллион ажалшад, демократууд дэмжээ гээд Францида болоһон президентые һунгалтын нэгэдэхи турай дүнгүүдые тайлбарилхадаа француз Коммунис партиин генеральна секретарь Вальдек Роше мэдүүлээ. «Түрүү демократиин байгуулалта тогтоохые, финансова томо бүлэгүүдэй хүсэрхэлгэһөө нациие сүлөөлхые эрмэлзэжэ байһан тухайгаа» хэдэн олон миллион ажалшад, демократууд «эрид шууд мэдүүлээ» гээд тэрэ тэмдэглээ. Бүхы хүдэлмэришэд болон демократическа хүсэнүүдэй нэгэдэлтэй байхые эрмэлзэдэг тухайгаа, шэнэ политика бэелүүлхэ зорилгоор нэгэдэл туйлахые эрмэлзэдэг тухайгаа тэдэнэр хүсэһэн байна.

«Демократиин шиидхэхы хүсэн, социализмын агууехэ парти байһанаа француз компарти» һунгалтын үедэ харуулаа. «Компартигүйгөөр ямаршье зүүнэй үзэл баримталһан, үнэхөөрөөл шэнэдхэн байгуулхы политика мүнөө бэелүүлхын аргагүй гэжэ хэзээ хэзээнэйхиһээ ехээр эли тодо болоо».

Бүхы коммунистнуудай, социалистнуул болон демократуудай бодото нэгэдэлые бэелүүлхын түлөө ФКП тэмсэнэ, Жак Дюклогой түлөө үгтэһэн олон миллион дуун бүхы хүдэлмэришэдые, демократическа хүсэнүүдые нягтаар жагсаалтада өөрынгөө үүргэ дүүргэхэ гээд В. Роше тэмдэглээ. Зүүнэй үзэл баримталдаг хүсэнүүдэй эб эмхигүй байһанай, дуугаа үгэлгын хоёрдохи турта эдэ хүсэнүүдэй хабаадалсаха аргагүй болоһон эмхи гуримгүй ябадалай түлөө харюусалгые социалис парти дааха гээд ФКП-гэй генеральна секретарь заагаа.

Имагтал ажалшад болон демократуудай нэгэдэмэл ябуулга хэһэнэй ашаар социализмда хүргэхөөр түрүү демократи байгуулха эрхэ байдал бии болгогдожо шадаха гээд В. Роше онсолон тэмдэглэһэн байна.

Канадын коммунистнуудай уряа

ОТТАВА. (ТАСС). США-гай ба тэрэнэй союзнигуудай сэрэгүүдые үтэ дуутүйгөөр гаргаха ябадал хараалһан, арбан пунктһаа бүридэһэн Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын программа Вьетнамдахи дайн байлдаае болюулха, Вьетнамай асуудал зүбөөр, амгалан ёһоор гуримшуулха гансахан лэ таарамжатай үндэһэ һуури болохо үгэнэ. Энээн тухай Канадын Компартиин центральна гүйсэдкомой Оттавада тунхаглаһан мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын программые хэлсээ хэхэ үндэһэ һуури болгон абахаһаа Холбоото Штадуудай правительствын нэтэрүүгээр арсалга энэ зэрлиг муухай дайн байлдаае болюулха зорилгоор үрэ ехэтэй хэлсээ хэлгэдэ гансахан лэ һаад түбэг болоно гээд мэдүүлгэ соо заагдаһан байна.

Вьетнам тушаа Парижадахи хэлсээнүүдые унжагайруулгада эсэс табихаар саг үни тулажа ерээ гээд олонхи канадынхид тоолоно гээд Канадын коммунистнуудай мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Парижадахи хэлсээнүүдые амжалтатайгаар дүүргэхэ үндэһэ һуури болгон Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын Вьетнамда амгалан ёһоной гуримшуулга хэхэ талаар дурадхаһан программые Канадын правительствын тусхайтаар дэмжэхын тулада нэгэдэхыень, эрид шанга эрилтэнүүдые хэхыень ороной хүдэлмэришэдэй болон түрүү үзэл баримталдаг хүдэлөөе, эб найрамдалай түлөө канадска хүдэлөөнэй бүхы организацинуудые центральна гүйсэдком уряална.

Англиин морягууд Афинада арестовалагдаба

ЛОНДОН. (ТАСС). Сэрэгэй бүлэгэй засаг түрэдэ эсэргүү номнол хээ гэжэ гэмнэгдэн, Англиин танкерай гурбан моряк Афинада арестовалагдаа. Энэ баримтые «Бритиш петролеум» гэжэ компаниин түлөөлэгшэ эндэ лаблаһан байна. Мүнөө Грецидэ байһан танкер тус компанида хамаатай юм.

Пресс Ассошиэйтид гэжэ агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Грецидэ политическэ шалтагаанаар хаалтада һуугшадые сүлөөлхэ эрилтэтэй бэшэгтэ гар табюулгада арестовалагдагшадай нэгэн Дэрек Борроус эдэбхитэйгээр хабаададаг байһан юм.

Хожомынь Грециһээ Лондондо байдаг посольствын хүдэлмэрилэгшэдтэ энэ документ барюулһан профсоюзна делегациин гэшүүн Борроус бололсоһон байгаа. Нүгөөдэнь Филипп Баллард Англиин худалдаа наймаанай флодой моряггуудай национальна профсоюзай гүйсэдкомой гэшүүн юм.

Бонной харата ябуулганууд буруушаагдана

БЕРЛИН. (ТАСС). Бэеэ даанхай политическэ единицэ болохо Баруун Берлинэй газар дээрэ Баруун Германиин бундестагай бүхы шахуу комиссинууд, бонниско правительствын олон министрнүүд июниин 2—4-дэ заседанинуудые дахяад үнгэргэхэ гэжэ һанаашалжа байһандань эсэргүү эрид шанга буруушаалта ГДР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министерство мэдүүлээ.

Шэнэ негритян организаци

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). «Хара шарайта адвокадуудай национальна конфедераци» гэжэ шэнэ негритян организаци Холбоото Штадуудта байгуулагдаа.

Энэ организациин үндэһэ һуури ба зорилгонууд Чикагада болоһон зүблөөн дээрэ гурбан үдэрэй турша соо хэлсэгдэһэн байна.

ПРАВДА БУРЯ[...] МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕР[...]

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Зэ[...] доо — элбэг ехэ һү» гэһэ[...] бэшэг. «Табан жэлэй дүрбэ[...] гэһэн гаршаг доро информ[...] СССР-эй Министрнүүдэй [...] ВЦСПС-эй дамжуулгын Ула[...] «Байкал» племхоздо барюу[...] һээ репортаж.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Ш[...] хэн проектһээ эхитэй» гэһ[...] лимай статья. АПН-эй матер[...] рэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда: ха[...] ноо шэнжэлгын асуудал[...] риалнууд. Дэлхэйн һонин.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: В[...] вэй фоторепортаж. Нютаг[...] һонин. Спорт.

СЭНХИ[...] ЭКРАНУУДТ[...]

16 часһаа 20 час хүрт[...] һаһаа дамжуулга. 16.1[...] таһаа литературна д[...] 17.30 минутаһаа хүгж[...] грамма. 18.15 минутаһаа [...] хоног» гэһэн уласхоорон[...] грамма. 19 часһаа бокс[...] пын түрүү һуури эзэл[...] эхилһэн мүрысөөн Рум[...] жуулагдаха. 20 часһаа «Х[...] рын һонин» гэһэн дам[...] Улаан-Үдын телестуди ху[...] эхилхэ. 20.20 минутаһаа [...] айлшад-поэдууд» гэһэн [...] га. 20.40 минутаһаа «К[...] роги» гэһэн киноочерк. 2[...] нутаһаа «Түүхын алдарт[...] нуудһаа» гэһэн дамжуул[...] минутаһаа «Зүүн Сибир[...] киножурнал. 21.30 минут[...] публикын культпросвет[...] студентнүүдэй концерт. 2[...] нутаһаа «Украина. 1967 [...] документальна фильм. 01.[...] таһаа футбол — «Спарта[...] ва) — «Зенит». 02.15 [...] бокс.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонуу[...]

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—[...] приёмная—54-93. зам. редактора—68-08. зам. редакт[...] 62-62. ответ. секретаря—50-52. зам. ответ. секретаря—[...] отделы: партийной жизни—60-91. сельского хозяйства—[...] 63-86. пропаганды и агитации—56-23. промышленност[...] строительства—61-35. советского строительства и быта—[...] культуры и школ—60-21. писем и рабселькоров—67-81. [...] формации—34-05. общественная приёмная—56-62. маш[...] бюро—57-63. фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при [...] те Министров БурАССР.

Н-02554. Зак. № 576[...]